EDIHTŁ’ÉH EŁEXÉH THELA 1: AZHÓH T’ÁH MEGHÁTS’ĘNDA

.1.1 EDĮHTŁ’ÉH NDEDHÉ AEK’ÁZE ANADLÁ

Meghǫh Nahxedáatsedı

Dene yıatı ehtth’ı gogha mek’éodezhǫ ʔeʔa edıhtł’éh 35 k’eh kageedı, Gogha éghǫʔets’ųndá olę́ę ndı “ December 31, 2007 gok’éh naʔegeedáatth’į ekúh, ezhı gots’ęh suláı xaye tłą́h medzęné níadededhéh nıdé, naʔegeedéhtth’į t’ǫ́h ezhı zhéghǫhʔegųndá olę́ę geedı”. Dı ʔeʔa gháádé mets’enıddhę ǫt’e t’áh, dı honǫ ǫ́ǫ ʔehts’ę́taı lį́h gogha ek’éteʔet’a kágoʔela agįįt’e, February 11, 2007 k’eh edıhtł’éh gıehtsį t’áh, gozhatıe ʔeʔa gháádé mek’éodezhǫ síę ʔéghǫʔegenda gha geedı, azhíı megha thela gha, dáǫndíh meghálaʔeda gha ts’ęhk’eh, ndéh ts’ę́ k’aodhe eghálaʔeda ghǫh kexoʔedıh gha, gogha ek’ééteʔet’a goníedę́tł’éh, gots’ę́ ezhı la łat’aʔedę́t’ǫ. (Commıttee gógeedı).

Ɂahndéé Megondı

K’ahshu hono ǫ́ǫ dįį lį́h dene gha ek’ééteʔet’á kágoʔelá įlé, ekúh 2001 k’eh

á ʔeʔa gháádé gozhatíé kéodezhǫ éghǫʔegųndá gha edetah gots’ęh dene zhek’eh egedóotth’į́ geedįįndí įlé. Gozhatıe gha egeedáatth’į́ ke 2003 ghayé k’eh á hotıé edıhtł’éh nendé gonadah nígenıʔa įlé. Ezhı edıhtł’éh k’eh t’ahsíı 65 ʔanéht’ée xíéh dánagóot’é geedįįndí gots’ęh azhíı megha ets’enıddhę, mets’ę́ azhíı k’egoddhį gha t’áh agoots’ųųleh geedįįndí. Gohdlı Ndéh gha k’aogeedéh 2003 k’eh á ezhı edıhtł’éh ts’ę́ naogįįndeh t’áh gonadah nígeenıʔa.

Hono ǫ́ǫ dįį lį́h gogha ekééteʔet’a, node egeedáatth’į́ ekúh á Gozhatıe K’éodéhjáh ǫt’e tah t’ahsíı́ ndah ʔehndagéénıla įlé. T’ahsíı ʔehndagéénıla t’ah tł’a Dene Zhatıe k’éʔǫ́ǫ menáʔets’enúhdáh gha dene zhegha egeedóotth’į́ t’ah agots’uleh, gozhatıe ʔeʔa gháádé mek’éodeshǫ gha shu dene zhegha egeedóotth’į́, gots’ęh Zhatıe gha k’aodhe elı gots’ęh ezhı gogha k’aodhe mendedhé elį shu, goghálagenda gha gúúlį́h godlįh anaot’é geedįįndį́. Ezhı gha ʔeʔa sulá ı xaye tł’ą́hxą́ méghǫʔeda gha góʔǫ

Ezhı gozhatıe ghǫh egeedáatth’į́, sure xó goʔedįįchá t’áh goghágįįndá gots’ęh dáóndíh t’áh gozhatıe k’éts’ųųndíh gots’ęh méhnoʔets’enúhsáh ghǫh gondı aʔedegeedíídlá. Ɂeʔa gháádé gozhatıe k’éodezhǫ ʔeʔa níít’ǫ ghǫh egeedáatthį́ síe, azhíı

k'eogíhʔǫ k'ála met'áodéʔá, met'áhodeddhı gha shu dúle. ʔeʔa ét'ı dáádı gháádé éhsą̨́, sų̨láı xaye gozhíh dágots'eleh gha dúle ezhı ʔeʔa gháádé agondeh gha.

Ezhı 2008 – 2009 T'ahsíı K'eanétǫ méghǫʔets'eda

- ✓ Sį́ 2003 ekúh ʔeʔa gháádé gozhatıé k'éodezhǫ tah t'ahsíı ndah ʔehndaʔį̨la xıéh k'addhı anagúújá ét'I
- ✓ Sį́ ndéh Gha K'aodhe ke ʔeʔa níít'ǫ xíeh nezų́ eghálagenda gots'ęh melǫh dágóot'é egenıddhę t'ah agúújá ét'I
- ✓ Sį́ edıhtł'éh k'eh alah edaatł'éh t'áh, ahsíı ts'ę́ káʔets'enıʔáh, melǫh shu gots'uhtsį ts'eedı k'ę́ę́ agų́ht'e ét'
- ✓ Sį́ K'aodhe ndedhé, gozhatıe gha meníedę́tł'éh ǫt'e, zhatıe ts'ęhk'eh azhíı dáhʔį gha góʔǫ, azhíı

  ts'ę́ k'aodhe gha gúlį́h ʔadlá t'áh, sį́ ezhı gha ʔeʔa ndéé t'áh eghálaʔeda xíéh gonezų agoot'ı gots'e megha shu sį́ t'ahsíı gų́hłį t'áh anagújá ét'ı
- ✓ Sį́ gozhatıe gha kehxoʔehndıh ǫt'e (Language Commıssıoner) Ndéh gha k'aodhe ke goxéh dzágogį́į́lá nıdé mendáats'edı gha k'ę́ę́ zheníagedénıht'a, gots'ęh tł'a sį́ zhatıe gha ʔeʔa níít'ǫ ts'ęhk'ehk'adhı anagų́ht'e ét'ı
- ✓ Sį́ gozhatıe gha egehdétth'į gha dene náʔetsį, zhatıe ts'ęhk'eh ehtth'ı dene xíéh goléh, zhatıe xíéh dágóodáat'į, gots'ęh zhatıe mek'éodézháh ǫt'e t'áh agoot'į ts'ęhk'eh sį́ azhǫ́h t'áh goghágį̨ndá ét'ı
- ✓ Sį́ dene kéleh gozhatıe éghǫʔets'enúhthı gha dene sáanéht'é káʔela t'ah zhek'eh geedéhtthį T'áh eghálagenda góʔǫ ı̨lé, dehsee zhatıe ghǫh keots'eduhsháh gha úútł'íé agedį̨ndí, hatıe ets'ų̨tǫ́ gha gots'ęh méhnaots'enúhthı ghǫh eghálagį̨ndá ét'ı

ʔégogegenį́hthı gha tł'a, gogha ek'éteʔet'a ezhı gha egedéhtth'į síę, ndéh ts'ę́ k'aogedéh meghǫh edıhtł'éh tah k'egenata. Canada gots'ęh gonáne ndéh tah gozhatıe ts'ęhk'eh azhíı k'ę́ę́ ageet'į, gots'ęh zhatıe goch'á ts'ííʔodéh gha goneji lį́h agų́ht'e, zhatıe mehxoʔedıh gha shu góʔǫ ts'ęhk'eh azhǫh k'egenata. Kaogį́į́lá gháádé, hotıé dene óózhį́į gots'ęh amíı sure xó dene zhatıe t'áhogedehddhı t'áh eghálagenda, gots'ęh kǫ́tah got'įę étah shu gots'ę́ gogį̨ndeh. Kaoddhe egeedáatth'į́ síę dene ghǫh naʔegeedóotth'é gogha, kenats'ęndíh-gogha-k'éndíh satsǫ́ t'áh gots'ę́ naʔets'edutł'éh gha káogıhʔǫ́, gots'ęh gots'ę́ ets'edetł'éh gha shu dúle agóįt'é.

Koadhe egeedáatth'ñ síê, dene gotsç náoguhthe gha názhaæetih gotah gonadah gots'êndeh gha shu náogéhtsî. Gots'êh gozhatie k'éodéhzháh gha k'aodhe mendedhé eli, chik'éh ndéh gogha gozhatie gha kexoæehndih dené, dene zhatie noæets'enúhdáh gha egeedéhtth'î, gozhatie k'éodezhô gha egeedéhtth'î ke, dúhdê ndéh gogha dene egeedehtáh ghálagenda ke, móóla zôhâî gha kágeedáæa ke, gots'êh chik'éh ndéh goteh edihtå'éh egots'edîhshô gha náogehthe ke, edets'ç gogihæa.

K'aogedéh ke gozhatıe ghǫh egeedéhtth'ı̨ síę, Gozhatıe K'éodezhǫ goghǫhʔegı̨ı̨ndá, sáodéhthah gogha edıhtł'éh ʔohchú gha 2008-2009 zheghǫh dánageedı̨ı̨ndí kágı̨ı̨ʔa. Gozhatıe k'eodezhǫ ajá ʔeʔa k'eh odı̨ edaatł'éh Section 35(1) gháádé aogı̨́ı̨́lá, gots'ęh Góhdlı Ndéh gogha ek'éteʔet'a ełexéh níageedéh gogáh nígeenıʔa. thı̨́h agoot'ı̨

Tanı sadzee zǫh dene zhatıe gogháonet'ęh kéenéht'éle, meʔothane t'ahsíı gogháonetęh azhǫh á

móóla t'áh zǫh gogháonetęh,

Edıhtł'éh kǫ́ę́, edıhtł'éh ʔehts'ę́dı̨ı̨ dekets'íídéh gots'ę́ zǫh á dene zhatıe gogháonetęh Dene zhatıe gha edıhtł'éh kǫ́ę́ gots'ę́ samba at'ı̨, gozhatıe ts'ę́ mek'egoddhı gha góʔǫ, ezhı gha kehxoʔedıhle gots'ęh Amíı gozhatıe, gonáoddhe gohágogehnehtęh geelı̨, kí gots'ádaodedıhle, gogha t'ahsíı kéenéht'éle, gots'ęh ezhı ts'ę́ gogháonetęh shu íle

Dene ʔózhíı, amíı t'ahsíı t'áhogeedehthı gha, gots'ęh amíı t'asíı kaondí ghǫh keogeedı̨hshǫ, K'aodhe ełexéh

zhatıe k'eh egeedáatth'ı̨ dágógeedı̨ı̨ndí.

Góhdlı Ndéh goteh, dene zhatıe kéleh xíeh dúwé láagondíh ghǫh dene łǫ úútł'íé goghǫh náʔegenıdhę.

Gozatıe dehséé yųndáh ts'ę́ k'ála met'áh agoot'ı̨ gha ét'ı ghǫh shu nıgeededíh, gots'ęh dáóndíh t'ah dzene taonét'e met'áh zhats'uhtı gha t'áh k'éots'ųųndíh sóondı geedı. Gozhatıe gháádé á gonáoddhe k'ę́ę́ dene kádáʔa hotıé meots'edıhshǫ ǫt'e, gozhatıe goch'á húle ajá nıdé dúwé t'ą́ą́h anagots'eleh t'áh Góhdlı Ndéhts'ęh dene kéleh azhǫ́t'e gonáoddhe, amíı agíıt'e shu, goʔı̨dęę agondeh gha.

Dene gok'éh zhágenízhọ, dezhatıe gots'ęh denáoddhe egogeedįhshọle t'áh agįįt'e, atthé kagóįt'éle xó dúh k'éʔǫ́ǫ kagonazheh. Gocháa azhágįįt'e kí dene k'ę́ę́ gogendehle t'áh, ełets'ę́ zháots'į́įndeh ts'ęhk'eh séé náonékį k'ę́ę́ agų́ht'ę, ʔǫhndah egeedįįndí. Ndéh t'sę́ k'aogedeh shu Zhatıe K'éodézháh ts'ękeh dáogeleh gha góʔǫ, kí gots'éegenıʔále t'áh, dene kí gozhaʔedéhtǫ gots'ęh kí dǫ́ǫka k'ę́ę́ edégeededíh agúújá.

Nezų́ ts'ęnda gots'ęh ehtth'ı yıahtı gots'ęhk'eh shu, dene łatahtı/ łataʔedetł'éh gúúlįle, amíı kageet'į t'áh

egálagenda gha nıdé shu gogháonetęh gha gúlįle, t'asíı ts'uuzıh ghálaʔeda shu łą́olí meghálaʔeda gha góʔǫ ǫt'e, gots'ęh ełek'éh godlįh meghálaʔudá gogha, dúh nahxetah k'éʔǫ́ǫ gúlį́h aodąndıh got'áh á k'ǫ́ǫ. Kǫ́tah káodénıla azhǫh á Gozhatıe gha egeedáatth'į́ ke gots'ę́ kageedįįndí ǫt'e.

Amíı gots'ę́ náogéhthe shu, edıhtł'éh ghágonetęh gots'ęh edıhtł'éh kǫ́ę́ gháádé agoot'į xíéh shu kí

kagodenehzų́le gghǫh ageedįįndí, dı gok'ę́ę́

Denekéleh zhatıe egots'edúúʔáh gha, megha t'ahsíı zháhxóléh, met'áh agoot'į gha shu xíéh

Kagodįįndí gháádé, ká łáah t'áh yundah gots'étsį nane egeedįįndí, megháádé dene zhatıe gogháonet'eh gha edıhtł'éh xohléh, gots'ęh séé alah zhatıe gha t'ahsíı égonıddhı ghálaeda gha nígenıdhah. Ekúh shu amíı gogįįndeh ełéegedaalı gok'ę́ę́ á kageedįįndí, Ndéh gha k'aogedéh ke ehtth'I gogha dene zhatıe ts'enaots'enóothı egeenıddhę nıdé, ezhı gha meghálaʔeda níígeenįla, xıdıh meghálaʔeda gha góʔǫ, gots'ęh megha samba kéenéht'é gha shu góʔǫ, kaogį́įlá nıdé dezǫą gots'ęh dene k'ónıa gotah zhatıe shuyé adąndıh ch'aogenehʔęh gha.

Dene zhatıe gha kǫ́tah gots'ę́ samba at'į ghǫh tł'a, azhǫh á ełek'ę́ę́ ageedįįndí, úútł'íé gots'ęh séé gonezų meghláts'enda gha k'ę́ę́ shu t'áh amíı ezhı gha egeedéhtth'į ke gots'ę́ gondı nígeenįla:

> Dene zhatıe ts'íʔedéh ch'a gogha énıdé, azhíı t'áh godezhí tł'a, gozhatıe gha kǫ́tah gots'ę́ samba
>
> at'į kí megha kéenéht'éle.

Saámba gots'ę́ at'ı̨ nıdé shu kí ełeghááde ǫt'e íle.

Saámba k'egoʔıddhe nıdé shu, zhatıe ghálaʔeda gogeh łǫ góléh.

Saámba kéenéht'éle t'áh shu, dene nézhǫ ke, k'ǫ́ǫ zhatıe egogeedíʔáh ke, dezǫą edıhtł'éh égogeníhthı godheh gogháonetęh gha dúwé. Kagoot'ı̨ ghááde nıdé edahghǫh dúle gozhatıe énatsedeh t'áh agondeh gha dúle sóondı.

Ndéh káodénıʔǫ ghááde, gozhatıe ghááde káodaatł'éh ghááde saámba gots'ę́ at'ı̨ nıdé kí megha ets'enıddhę gháʔęndale.

Dúh zhatıe gha kǫ́tah gots'ę́ saámba at'ı̨ kí xaye ghááde met'áh eghálaʔeda gha dúwé. Amíı eghálagenda ke, gots'ęh kǫ́tah gots'ęh amíı ehdeníé eghálagenda ke, xaye taonét'e gha saámba ets'edekéh edıhtł'éh ghálaʔeda ʔǫ́hł̨́h ts'ę́ gots'ehtsıh, azhíı ghalagenda gha góʔǫ medęh agoot'ı̨.

Odı̨ saámba egots'íhʔáh gha, azhíı ghááde saámba goghageele, gots'ęh dáǫ́ndíh saámba ets'edekéh edıhıtł'éh seets'ehʔı̨, megondı egúúʔáh gha godezhí. Gots'ę́ náogéhthe shu dı k'ę́ę́ agoot'ı̨ síę kí gogha suhle, gozhatıe k'éodezhǫ ʔeʔa ghááde egeedı̨ ʔǫ́hł̨́h á dene zhatıe énats'eníhthı gha goghǫh ets'enıddhę láǫ́ndíh geedı̨ı̨ndí.

Gozhatıe k'éodezhǫ ts'ęhk'eh azhíı dáogeleh gha góʔǫ, ndéh gha k'aogedéh ke kı̨́ gots'ę́ʔegenıʔále t'áh, Dene gogha suhle. Gozhatıe k'éodezhǫ ʔeʔa dádı ghááde Góhdlı̨ ndéh gha k'aogedéh ke, dene kéleh gozhatıe ghǫh azhíı dágehʔı̨ gha góʔǫ k'ę́ę́ ageet'ı̨le. Kǫ́ę́ gocho góʔǫ, ndéh káodénıʔǫ, kǫ́tah gogáh ndéh gha k'aogedéh ke egálagíídéh, gots'ęh dene ts'ágendı gha shu gogéhła síę, dene kéleh zhatıe t'áh dene

ts’áágųųndí gogha kí t’ahsíı seedlá gúlį̨le. Dı gok’ę́ę́ dene ts’ágendı gha t’ahsíı gúúlį̨le, gok’eh shu dagóʔǫle t’áh, ndéh gha k’aogedéh ke dáodenéhzų́ ageet’į, azhíı gháádé meots’eduhsháh gha t’ahsíı gúlį̨le geedı.

Dene késleh łǫ á, gozhatıe kí móóla zǫhłį zhatıe k’ę́ę́ goghágendale geedį̨ndí, dene késleh kágedáʔa goxéh ehtthı ageet’ıle láagondíh geedį̨ndí. Dúh dzene gotah gozhatıe t’áh nágotsele tł’a, ʔaníh t’ǫ́h ndéh gha

k’aogedéh, dene gha edıhtł’éh nátse zhágıehtsį į̨lé, ts’ęhʔǫ́h á dúh gozhatıe nátsele agúújá kenagųųndíh gha dene ageedį̨ndí. Atthe t’ǫ́h goxéh dzáogį́į́lá t’áh dúh dzene gotah, ndéh gha k’aogedéh ke, kǫ́tah dene késleh zhatıe kádála gha náogehndíh gots’ęh zhets’áádagedęndıh gha góʔǫ, gots’ęh kaǫndíh gháádé dene zhatıe T’ą́ą́h ʔanadleh gha dúle hotıé aegenıddhę.

Dene łǫ keogedį̨hshǫ, dúh gotah ndéh gha k’aogedéh ke gogha t’ahsíı łǫ t’áh gúlį́h aodą̨ndıh. Kaondíh xó, Ndéh gha k’e k’eagedéh ke, goxéh ehtthı náoguhʔá goʔegenıhtthę. Kǫ́tah zhatıe gogha t’ahsíı nechá ǫt’e Síę, goxéh sure t’áh eghálagųųndá, gots’ęh zhatıe melǫh ts’ę́ meghálaʔudá gha samba kénéot’é agogúutthį́ gogenıhtthę. Jǫ dáts’ts’edį̨ndí k’ę́ę́ agúújá nıdé, edahghǫh dene késleh zhatıe ménats’edeh gha dúl sóondı geedį̨ndí.

Zhatıe azháǫt’e k’eodezho ke, gots’ęh dene késleh zhatıe méhnoʔets’enúhdzáh gha k’eh egeedéhtth’į goghǫh

egeedíítth'e ı̨lé xó, azhíı dáhgehʔı̨ gha goníedę́tł'éh agı̨ı̨t'e ghǫh keogedı̨hshǫle. Gots'ęh azhíı gha éhsą́ mek'eh ets'edétth'ı̨ ǫkı shu káʔela sóondı. Amíı shu agı̨ı̨t'e ghǫh shu keots'edı̨hshole. Kǫ́tah gozhatıe egı̨ı̨t'ǫ́ got'ıné ke, dene ts'ágų̨ų̨ndí gha dezhatıe ageet'ı̨ ke, zhatıe ghǫh nádaogehthe got'ıe gots'ę́ gogendeh gha shu dúwé láagı̨ı̨t'e gogeedı̨ndí. Ezhı ǫ́ǫ́ts'ę́ shu, dáóndíh ezhı gha dene kágeele, zhatıe gha k'aodhe mendedhé elı̨ gháádé zǫh ageet'ı̨ godlı̨h, t'ahsíı t'áh nágeetsele, gots'eh odı̨ gots'ęh shu saámba ageedíʔı̨́h ghǫh łǫ daodekeh geeʔat'ı̨́. Ezhı zhatıe k'eh egeedéhtth'ı ke, amíı gots'ę́ k'aodhe sóondı, azhíı ghálagenda gondı geet'ı̨ élı̨, egeedéhtth'ı̨ la gųtǫ́ gots'ęh azhíı gha agı̨ı̨t'e t'áh kagondíh gha góʔǫle.

Dene óózhı̨́ı̨ gonadah gogendeh gha t'ǫ́h, móóla zǫhłı̨ gha gogı̨ı̨ndeh ke , zhatıe k'éodezhǫ k'eh egeedı̨ zhek'eh egedóotth'ı̨ egenıdhı̨́le. Móóla zǫhłı̨ edetah azhíı ts'ę́ káʔegenıʔá gots'ą́ą́ndı gha ı̨́le egeenıddhę t'áh. Móóla zǫhłı̨ gots'ęh edıhtł'éh kǫ́ę́ ts'ę́ k'aogedhe, ełexéh naʔegedéhtth'ı̨ ghálagundá ǫ́hłı̨́h á egeenıddhę, Kaondíh nıdé, móóla zohłı̨ gogha t'ahsíı azháǫ́t'e ét'ı xíéh eghálagenda gha dúle. Móóla zǫhłı̨ zhatıe shu gogha ts'atáh thela le gedı̨ı̨ndí, la ts'edekéh ghǫh edaatł'éh nıdé shu, móóla zǫhłı̨ zhatıe ghǫh ageedıle. Zhatıe gha ʔeʔa níít'ǫ, dádı ,azhíı gha agı̨ı̨lá gogha t'ahsą́ǫ́ndíhle xó kí nezų meghálagoʔeda níít'ǫle geedı.

Zhatıe gha kehxoʔehndıh dené (Language Commıssıoner) shu, azhíı ǫt'e, azhíı dáhʔı̨ ghǫh dene łǫ zheogeedı̨shǫle: Dúh amíı ezhı theda, azhíı shu dáhʔı̨ ghǫh keogedı̨hshǫle. Gozhatıe ehxoʔehndıh dené, azhíı dáhʔı gha azhíı ghálaʔęnda gha shu megha gúlı̨́h anadlá ghǫh shu keogedı̨́ı̨shǫ́le. Zhatıe gha dené

shu gokǫ́tah náhtłahle, gots'ęh dehséé łíé xaye t'aonét'e megháts'ųųndá gha edets'ękeh edıhtł'éh nahtsı̨ ét'ı geedı̨ı̨ndí.

Zhatıe gha K'aodhe ndedhé elı̨, zhatıe gha ʔeʔa, ndéh gha k'aodhe ke azhǫh gotah zhatıe gha ʔeʔa gháádé egálaʔeda gha góʔǫ mek'eh dahgóʔǫ ǫt'e, xó dehséé dúle dene kéleh gozhatıe daʔųtǫ́ ét'ı gıenıhthę. Amíı séé gogha dene zhatıe t'ahsíı ǫt'e síę, zhatıe gha k'aodhe ndedhé, kǫ́tah káodénıla gots'ę́ʔenıʔále genıhthę,

gots'ęh kǫ́tah zhatıe k'éts'ųųndíh, méhnoʔets'enúhsáh ts'ę́ káʔegenıʔáh ts'ę́ gots'ádadedıhle láʔegenıhthę.

Kǫ́tah nane shu, t'ahsíı k'eh egeedéhtth'ı̨ ke á, ndéh gha k'aodhe ke zhatıe ghǫ́ǫh dágeet'ı̨ gha gots'ęh ʔeʔa gháádé gok'eh dahgóla síę, gogehtsı̨ gha ts'ę́ gogı̨ı̨tǫ́ gha góʔǫ gógeedı̨ı̨ndí. Egeedéhtth'ı̨ gots'áogéhthe síę, amíı 2003, zhatıe k'eodezhǫ gha ʔeʔa, ghǫh gok'eagenéhtǫ zheghǫh naʔegeedı̨ı̨tł'éh t'áh dánagóot'é geedı̨ı̨ndí, ezhı ghǫh tł'a, azǫh k'aodhe dágeedı xó, zhegháádé eghálagenda íle gots'ęh azhíı dágeleh gha geedı xó, kí kaodenéhzų́ meghats'ęndale. Amíı egeedéhtthı̨ agı̨ı̨'t'e, k'éʔǫ́ǫ godah kehxoʔegųhndıh gots'ęh gok'eh dahgóʔǫ k'ę́ę́ shu k'eoguuʔah gogeedı̨ı̨ndí. Dı k'ę́ę́, séé melǫh gots'ę́ dáogı̨́ı̨́lá gots'ęh metah yundadhé goaléh goghǫh egeeduukéh. Názhatıe gotah dene łǫ á, Gozhatıe k'éodezhǫ ʔeʔa, ts'ęhk'eh gogha su cho íle, dádenéhzų́ eghálaʔeda ghǫh shu, ghǫǫ zhegenıhthęle egeedı̨ı̨ndí. Nane shu kaegeenıdhę, 2003 noodee ʔeʔa éghǫʔegı̨ı̨ndá, zhetah ehndaogénı̨ı̨la gots'ęh tł'a

Dene kéleh gozhatıe gogha k’éʔǫ́ǫ dzágúújá geedı; Góhdlı̨ ndéh gogha dene kéleh gozhatıe k’éodezhǫ Mexéh dágų́ht’e k’éʔǫ́nét’ı̨ gogha t’ahsíı ǫt’e le k’ę́ę ajá. Dáóndíh t’ahsíı k’eaneta kí ghǫ gogenıhthęle.

Zhatıe ʔeʔa gháádé shu góhdlı ndéh gogha, móóla zǫhłı̨ zhatıe gots’ęh móóla zhatıe shúh ełegháádé Thela geedı ghǫh shu, dene łǫ ezhı k’ę́ę aegeenıdhęle. Dene łǫ gots’ę́ náogéhthe kaegenıdhę, dene zhatıe kaodaacho t’áh mexoʔedıhle, megha shu t’ahsíı ehtthı ot’e megha thela cho íle t’ah, goxéh kaodenéhzų́ agoat’ı̨́ cho íle. Kagondíh gháádé á, kǫ́tah káodénı̨ı̨la azhíı gháádé eghálagenda gha, dene ts’ágodı gha t’ahsíı thela, gots’ęh kótah gots’ádagodı gha saámba deʔı̨́h at’ı̨́h ǫt’e. Dene kéleh gozhatıe, móóla zǫhłı̨ gozhatıe k’ı̨́ne ǫt’e gha góʔǫle, dene łǫ gedet’e kageedı̨ı̨ndí.

<u>T’ahsíı Gok’eaneta gots’ęh Dáóndíh Ghǫh Agų́ht’e</u>

Dene edetah náʔetsı̨ t’áh zhatıe k’éodezhǫ ʔeʔa éghǫʔegı̨ı̨ndá t’ǫ́h, gots’ęh azhíı t’áh k’aadhı anagújá Gha ełexéh geedáatth’ı̨́ ke goghǫgı̨ı̨ndá.T’ahsíı łíé goguhtsı genı̨ddhę tł’a, góhdlı ndéh gogha dene zhatıe énaots’enúhthı goguhtsı̨egenıddhę ı̨lé. Kats’enıddhę gháádé, zhatıe k’éodezhǫ éghoʔegı̨ı̨ndá ke dánagóot’é geedı t’ahezhı ghǫh gots’ádagedęndıh gha geedı. Dánagóot’é geedı t’áh, ʔeʔa zháxóhłéh gots’ęh edhtł’éh nátse, t’ahsíı ts’ę́ k’aots’déh, saámba,eghálaʔeda t’áh gotahʔedeléh, dene gháonetęh zhatıe ghǫh gok’eaneta ndé xéh meghǫh t’ahsíı xohłéh, edıhtł’éh ghágonetęh, zhatıe dagots’ehtsıh,

gots'ęh megondıt'ahsíı k'eh ííchu, gots'ęhsatsoné gháádé meghálaʔeda. Ndéh gha k'a ogedéh dánageedı̨ı̨ndí síę, 2003 hono ǫ́ǫ́ dı̨ı̨ lı̨́ı̨́h k'aodhe gogha ek'éteʔet'a ke, ʔeʔa zhágíhtsı̨ kǫ́ę́ gonadah nííg eeníhchú.

Dúh edaatł'éh síę dánagóot'é geedı ghǫh ǫt'e. Gots'ęh egeedáatth'ı̨́ azhíı égogeníhthe, metah azhíı séé deʔǫ́h met'áhodéʔá nahxets'ę́ kaogehʔı̨.

<u>Ɂeʔa Náotse Gots'ęh Edıhtł'éh Gehtsı̨ Shu Náotse</u> (edaatł'éh A k'eh ǫt'e)

Zhatıe k'eodezhǫ ʔeʔa ghǫh gok'eanéta tł'ą́hxą, ʔeʔa tah ʔehndaots'énı̨la. Metah dene azhǫh gogha zhatıe ghǫh gogha ehtthı káodénıʔǫ gha, kotah met'áhodéʔá got'ah hotıe dezhatıe k'égendíh gha gots'ęh gozhatıe nanuzheh ghálagendah gha, Gots'ęh zhatıe gha k'aodhe mendedhé, gots'ęh zhatıe ghǫh kehxoʔehndıh dené goʔeghálaʔeda gúlı̨́h ǫt'e anadlá ǫt'e.

Ndéh gha k'aogedéh, eghálaʔeda t'ahsíę gogéhła gha megháádé agoot'ı̨ gha gogéhtsı̨. Kaondíh gháádé, t'ahsíı k'eh egeedétth'ı̨ kágedáʔa, k'aodhe ʔǫhthane dene gha eghálagenda gogéhła, dene łǫ eghálaʔeda k'éh łíé láagı̨ı̨t'e, kazháóndíh á zhatıe gha ʔeʔa k'éagı̨ı̨t'e gha góʔǫ.

Zhatıe ghǫh egedáatth'į ke, dene zhatıe gogha la k'eh ets'edéhtth'ı, łíé zǫh aot'é geedįındí, kaondíh xó ndéh gha kaogedéh ke á, zhatıe k'éodezhǫ gha łíé, gots'ęh dene kéleh gozhatıe énaots'enúhthı gha łíé góolé geedįındí. Ndéh gha k'aogedéh á la ghǫh ets'edéhtth'ıǫkı gogha t'ahsíı k'éats'ııt'e gha kágįıla. Ezhı mek'éagų́ų́t'e gha gogétsí síę, la gha dene níʔedę́tł'éh ghálaʔeda ghǫh zǫh gondeh ǫt'e. T'ahsíı k'eh zháʔegedétth'ı, azhíı dágehʔı gha góʔǫ, dáóndíh edegha gondı nágehtsį ghǫh séégódlále.

<u>T'ahsíı Ts'ę́ K'aots'edhe K'aadhı Agots'eleh Gots'ęh Edegha Nats'edhe Gha Dúle</u> (edaatł'éh B dánagóot'é geedı k'eh ǫt'e)

Zhatıe ʔeʔa ghǫh egedáatth'į hotıé kaʔegenııdhį, gozhatıe k'éodezhǫ edıhtł'éh ghálaʔeda Nágotse agots'įįlá, gots'ęh k'aodhe mendedhé tł'ah eghálagenda gháádé, ndéh gha k'aogedéh goteh ét'ı, eghálaʔeda xohłéh gha gots'ęh, mehxoʔedıh t'áh méoníídhı gha, ezhı gots'ęh la íídzá gha shu dúle. Ezhı zhatıe k'éodezhǫ edıhtł'éh k'éodíh dahk'e ets'enıdhį tł'a, zhatıe gha ʔeʔa aetsélıa, edıhtł'éh natse shu gogha guhtsı gha ets'enıdhį. Zhatıe k'eh egeedétth'ı, gots'áts'ųndí gogha saámba nátsį ghǫh seegódlá xíéh shu, ndéh gha k'aogedéh gotah zhatıe t'áh eghálaʔeda ts'ęhk'eh gots'ágųndí gogha agets'enıddhį geedı.

Góhdlı ndéh gogha k’aogedéh ke, edıht’éh kǫ́ę́, gonáodhe, gots’ęh eghálaʔeda gha káogéhʔǫ, gogáh zhatıe mek’éodéhzháh gogha zhatıe gha séé sáh níogénıʔǫ. Ezhı gháádé séé kaʔehttth’ı ét’ı k’aodhe ndéh ts’ę́ gogų̨ųndeh gogha. Ndéh gha k’aodhe ke, ezhı gogah la łataʔegedéʔǫ xó, La k’éʔǫ́ǫ adacho ajá xó zhegha saámba deyéh agı̨ı̨lále.

Dúh gots’ę́, zhatıe ʔeʔa gha zhek’eh dáogeeleh gha húle, dáóndíh naogı̨hdzáh gha húle, ʔeʔa aetsélıa gháádé eghálagenda gha húle, gots’ęh edıhtł’éh nátse k’ónı,

met’áh zhatıe t’áh gogha

ats’eet’ı̨ gha mek’ónı nagéhtsı̨le. T’áh Gone

Saámba zu Agóot’é, gots’ęh Kénóot’é (dánagóot’é geedı̨ndí, edaatł’éh C k’eh)

Gozhatıe k’éodezhǫ gha egeedáatth’í kageedındí, zhatıe ghálaʔeda gha edıhtł’éh kǫ́ę́ ts’ę́ saámba at’ı̨, ezhı gha zǫh met’áhodudhı geedı. Gots’eh dánagóot’e geedı gotah saámba ghǫh ats’edı̨ı̨ndí sééníoguchu. Gots’ęh yundah gots’ęh ndéh gha k’aogedhe mendedhé goxéh, NWT-Canada, saámba nechá ghǫh nádaots’uhthe t’ah seots’uuleh.

Dı t'áh kaodacho t'áh gots'éhtsįle. T'ahsíı nane gha ká saámba t'áh deyéh agujá, xó zhatıe gha azhíı ets'enıdhe kí kaodacho t'áh megha séégódlále. Edahghǫh zhatıe gha t'ahsíı égonıddhı gha menadah níots'énıʔǫle ghǫh lóht'e agúht'e sóondı.

Kotah zhatıe gha t'ahsíı égogını́hthı gha, edıhtł'éh kǫ́ę́ ts'ę́ k'aogedhe shu, zhatıe gha saámba nıdé łíé xaye taonét'e gogha zǫh agehʔį. Ezhíı ghǫh á zhatıe tah eghálagenda, nıdháh ts'ę́ goghagenda gha dúwé, gots'ęh k'éʔǫ́ǫ azhíı dágehʔį ghálagenda gha shu dúwé.

<u>Zhatıe Gogha Gıehła Nezų Móodaat'į Agoguleh (dánagóot'é geedı edaatł'éh D k'eh ǫt'e)</u>

Zhatıe ghǫh egeedáatth'į́ dánagóot'é geedįįndí, gots'ęh ndéh gha k'aogedéh shu dáogeleh gha geedįįndí, mek'eh t'ahsą̨ots'į́į́lá cho íle. Gogha la dákáʔegedénıhʔǫ gha shu ʔeʔa aetsélıa, edıhtł'éh natse shu gúlįle. Zhatıe k'éodezho ts'ęh gots'edekéh, gogha met'áh agoat'į́, ndéh gha k'aogedéh gotah t'ahsíı gháádé gots'į́hdzáh gha t'ahsíı húle.

Móóla zohłį tah gogha ageet'į ts'ęhk'eh ndah t'áh k'addhı agújá: Sáamba Gúlį Kǫ́ę́, June 2008 K'eh á goʔeghálaʔeda łą̨ąh góʔǫ gogenéhdzáh gha godákáadat'ǫ. Gots'ęh edıhtł'éh kǫ́ę́ gha k'aogedéh ke, móóla zǫhłį gozhatıe ts'ęhk'eh k'adhı agóot'é gogha

t'ahsíı k'eh eghálagenda.

Ndéh gha k'aogedéh ke, GNWT, dene kéleh gozhatıe shu, łą̨ht'e t'ahsíı ʔolá gha dúh zheghǫh náʔegeenıdhę.

Dene łatahgehtı / łataʔegedetł'éh edıhtł'éh kéleh k'eh gozí thela íle. Gozhatıe k'éodezhǫ k'é káogedénıʔǫ síę, dene łataʔegehtı/ łataʔegedetł'éh gozí k'égendíh, ndéh gha k'aogedéh

dene kaondíh eghálaʔęnda genıddhę nıdé, gozí gogházheh. Dene kéleh łatahgehtı / łataʔegedetł'éh gogháonétǫ t'áh edıhtł'éh gį̨tǫ́ gha kı k'ála séégódlále. Dene kéleh ét'ı á dágodenézu edıhtł'éh gha edegeenáadzáh, gogenédzáh gha į̨lé xo, dene kaondíh egúúʔáh gha thį́h agújá t'áh, ndéh gha k'aogedéh t'ą̨́h zheníaogénıhtse. K'éʔǫ́h dene kaondíh gogháonétǫ edé, k'aodhé ke, ezhı goghohegendá gha dúle egeenıdhe geedı.

<u>Dene Gháonetęh T'áh Deyéh Agoots'uleh</u> (dágóot'é geedı, edaatł'éh E k'eh ǫt'e)

Dene łatahgehtı/ łataʔegedetł'éh gogháonetęh t'áh agoot'į, ezhı tą̨́h anagots'uuleh gha séé thį́h agoot'į. Akaıtcho got'ıę dúh dendéh k'eh tłįchǫ yatı t'ah goghágogehnehtęh t'áh ageet'į. Ndéh gha k'aogedéh ezhı ts'ádagedęndıh, ndéh kágodénıla gúlį́h shu kaguut'į gogeenıhthę.

Dene gonáodhe gots'ęh zhatıe gogháogenehtęh ts'é dene gháonetęh, ká metah yundah godedéhdhé: łíé xaye gogháonétǫ, kí łádı ezhı ats'eet'įle xó, megha edıhtł'éh ts'įįtǫ́. Dúh okį xaye ezhı ats'eet'į gogháonetęh, t'áh ǫkı xaye meʔedıhtł'éh goghǫ́t'áh. Tłįchǫ ndéh k'eh séé alah kagújá.

Zhatıe ghǫh egeedáatth'į́ síę, ndéh gha k'aogedéh ke, zhatıe k'éodezhǫ gotah dene łǫ eghálagundá gha ets'enıddhę nıdé, kı kaodacho t'áh gots'ádagedęndıhle keogıhʔǫ. Goghǫh nıts'dedíh gha goʔǫ, zhatıe ghálaʔeda t'áh t'ą́ą́h agots'eleh gha nıdé, dezǫą ghágogenehtęh, zhatıe ghágogenehtęh, dene łatagehtı/łataʔegedetł'éh got'áhodedhı gháádé nıdé zǫhxó ageedı.

<u>Zhatıe K'éodezhǫ Gha Tahsíı K'eaneta, Megha T'ahsíı Xohłéh Ts'adadęndıh (</u>dágóot'é geedı, edaatł'éh F k'eh ot'e)

Ndéh gha k'aogedéh kí, zhatıe k'éodezhǫ t'ahsíı zháts'úúzı t'áh egháláʔeda ts'ęhk'eh dágedįndí ghǫh t'ahsą́ągedįįndíle t'áh, zhatıe ghǫh egeedáatth'į́ gogha suule. Ndéh kágodénįla, zhatıe kádaʔa gotįę shu, tahsíı ts'uuzį náts'ehtsį́ séé gogha met'áhodéʔá

ǫt'e geedı̨ı̨ndí. Dı mets'enıdé ǫt'e, azhíı shu dáts'elehgha, melǫh dágóot'é ts'enıdhę, łǫ lı̨́h á ndé gha k'aogedéh kagots'edı̨ı̨ndí ǫt'e. Gots'egeenıʔále t'áh amíı zhatıe

zháʔegı̨ı̨tǫ́ kí dúwé láʔegenıdhę, ezhı ghǫh, zhatıe ghǫh egeedáatth'ı̨́ gondágedı̨ı̨ndí. Zhatıe ghoh t'ahsíı náts'etsı̨́, zhatıe nuuzheh gha , ménats'uudeh gha séé met'áhodéʔá ǫ́t'e, kagondíh nezu mexghǫ́h edaatł'éh ǫt'e. Zhatıe ts'ęhk'eh t'ahsíı ts'uuzıh náts'ehtsíle nıdé, odıníh zhatıe gha dúwé lágondíh gogha égonejı láagondeh gha. Zhatıe k'eodezho ghǫh egeedáatth'ı̨́ ts'ę́ naots'endeh gháádé, ndéh gha k'aogedéh dágeedı tła, ezhı t'áh eghálaʔeda gha síę, dene kéleh zhatıe ts'enats'ǫ́ǫthı gha la k'eh egedéhtth'ı̨ éhsa zhek'eh eghálagenda olí geedı̨ı̨ndí. Zhatıe ghǫh egeedáatth'ı̨́ ezhı dene kéleh zhek'eh geedéhtth'ı ghá nıdé, dehséé megha t'ahsíı kénóot'é ét'ıh, gots'ęh sı̨́ gots'ádagodedıh gha ét'ı geedındí.

Ndéh gha k'aogedéh, ehnáh ełexéh eghálats'ųndá t'áh, zhatıe gha azhíı ts'eet'ı̨ dek'ehnííts'edóotł'éh, dene kéleh zhatıe xíéh eghálagenda nıdé, gotahts'eléh gha dúle góts'eedı̨ı̨ndí xó ezhı ts'ę́ t'ą́ąh gogı̨ı̨ndéhle.

<u>Dene Kéleh Zhatıé Gogháonetęh Tthah Godlı̨h Anaot'é, Nezų́ Anats'uuleh </u>(Edaatł'éh G k'eh ǫt'e)

Edıhtł’éh kóé gogha k’aodhe mendedhé elı̨ síę, 2004 ekų́h kǫ́ę́ kágodę́nı̨ıla edıhtł’éh gha kágeedááʔa, edıhtł’éh kǫ́ę́ gogháádé agoot’ı̨ gots’ę́ edıhtł’éh nínıhchú t’áh, łíé dzene gozhíh, taı hono dek’edenéhtł’éha gots’ę́ á dene zhatıe t’áh gogháonetęh gha edı̨ı̨ndí, łíé xaye gozhíh łúlı hono dek’ehdenéhtł’éha éhsą́ dene zhatıe gogháonetęh gha, gots’ęh megha saámba ǫt’e ghǫh edıhtł’éh k’éts’ęndíh gha shu gódı̨ı̨ndí. Mets’ęhʔǫ́h edıhtł’éh kǫ́ę́ dene zhatıe t’áh agoot’ı̨ k’adhı anajá xó, dene zhatıe gha saámba ǫt’e, kí łą́olí ezhı ts’ę́ zǫh mek’ehgodhıle. Gots’ęh taı hono dek’ehdenéhtł’éha zǫh kí, zhatıe ts’ęhk’eh t’ahsą́ots’eleh gha met’áhodéʔále geedı.

Zhatıe ghǫh egeedáatth’ı̨́ shu, dezǫą aetsélıa gogha dene zhatıe níít’ǫ ts’ádagodedıh gháʔęnda gha mıníę́. Dúh, ndéh gha k’aogedéh, dezǫą k’ǫ́ǫ dene zhatıe gogháonetęh gha godahk’é, hono óó ehts’ę́ dı̨ı̨ k’eh náogehndíh. Kaondíh xo, zhatıe ghǫh egedáatthı̨́ dúh thale gots’ęh ezhı saámba t’ą́ą́h anadlá ghǫh káogı̨ı̨ndéh.

Ndéh kágodénıʔǫ k’eh, edıhtł’éh kǫ́ę́ gogháogenehtęh gha t’áh nezų agoot’ı̨, dene zhatıe gots’ęh gonáodhe gogháogenehtęh gha gogháonetęh t’áh shu nezu agoot’ı gohágendá t’áh, ká gogha ehtth’ı gónıʔá k’é ts’aadéh lágondíh geedı.

Dene kéleh zhatıe gogháonetęh ghǫh kí séé kaʔehtth'ı megha t'ahsíı níít'ǫ íle, megháádé azhíı dáts'ehʔı ełenahch'á ełexéh ʔolá gogha. Kaondíh gháádé dágodenéhzų́ metah agoot'ı goídzáh gogha, gots'ęh azhǫh t'áh dágodenéhzų́ met'áh ʔundah ts'aadéh gogha t'ahsíı ts'eedet'įle k'ę́ę́ agų́ht'e.

<u>Zhatıe K'eodezho Dahmets'uhtsı</u> (edaatł'éh H k'eh ǫt'e)

Ndéh gha k'aogedéh ke, azhíı k'eh dágeeleh gha geedįįndí xíéh dágondíh meʔedıhtł'èh, zhatıe k'éodezhǫ gha egeedáatth'į́, goghágenıʔale.

Ndéh gha k'aogedéh ke, móóla zǫhłį kágedáʔa agįįt'e, gots'ádagedęndıh t'áh agogį́hthę, móóla zǫhłį zhatıe ts'ádagedųųndí gok'ę́ę́, zhet'ą́ą́ts'é edenáodhe ghálaguundá gogha.

Zhatıe k'eodezhǫ gha ndéh gha k'aodhe ke, k'aodhe mendedhé zhatıe gha nágedéhzha, dene kéleh gozhatıe dagohts'uhtsı ghǫh ats'edįįndí, ts'ę́ t'ahsą́ʔegeedįįndíle.

Zhatıe gha egeedáatthį̨ ke, t'asą̨ą̨gots'eleh íle láagondíh, zhatıe dahts'ehtsıh t'áh agoot'į̨ gha shu ǫt'e, k'aodhe mendedhé elį̨ azhíı gha nádhe, azhíı ghálaʔę̨nda xíéh nezų̨ theʔǫle ghǫh lǫ́ht'e egeenıdhę.

<u>Gozhatıe Azhíı Gots'ę́ Kahʔį̨, Gots'ę̨h Mexéh Odį̨ Ts'ę́ Gónıʔá</u>

Ełexéh zhatıe ghǫh egeedáadtth'į́ ke, góhdlı ndéh gok'eh zhatıe k'eodezhǫ gok'eagenétǫ, tahsíı egedetáh ghálaʔeda got'áh, zhatıe azhíı gots'ę́ kahʔį̨, gots'ę̨h mexéh odį̨ ts'ę́ gónıʔá gogháádé.

Gozhatıe gha t'ahsíı nagehtsí ǫt'e síę, zhatıe ʔenda gha mets'į́hdzáh gha sure met'áhodéʔá ǫt'e. Sáodéthah gozhíh dene dánéht'é zhatıe t'áh gogendeh gháádé á, sı zhatıe ts'ę́ adandıh, sį́ zhatıe gonehníh t'áh ʔendah gha góhndı shu ǫt'e.

Dı dezhatıe t'áh gogendeh goghǫh t'ahsíı nágehtsį̨ k'ę́ę́ á zhatıe xíéh odį̨ gónıʔá kegúʔáh:

"Gomǫ dháı" dezǫą̨ ts'eelį̨, gokǫ́ę́ alah zhatıe egots'edį́ʔǫ, dúh k'ála mets'edítth'e

"Gokǫ́ę́ zhatıe" azhíı zhatıe t'áh gokǫ́ę́ nızhį̨h lǫ lį́h met'áh gots'ęndeh

"Gots'ęndeh gha dúle" ełets'edítth'e t'áh zhatıe t'áh ełets'ę́ gots'endeh "Gozhatıe K'enendıh" gozhatıe dehséé ʔendah gha ts'ę́ met'áhodéʔá ǫt'e. Zhatıe kenendıh, sáodéhthah gots'ę́ zhatıe dene dánét'é nehníh, dánéht'é mech'á ts'íʔedéh ǫt'e. Amíı dekǫ́ę́ zhatıe t'áh ageet'ı̨, amíı demǫ ts'ęh zhatıe t'áh ageet'ı̨, dágohndı gha ełegháádé goghágenda ǫt'e.

Gozhatıe k'enendıh t'áh sáodéhthah gozhíh zhuyeh ʔaodąndıh nıdé, zhatıe ts'ę́ adąndıh ts'eedı gha dúle, gots'ę ezhı zhatıe húle ʔandéh gha dúle. Zhatıe k'enendıh t'áh zhuyéh agodąndíh nıdé, dezǫą kí demo ts'ęh zhatıe egogedíʔáh t'áh zhatıe alah egogedíʔǫ ot'e gha íle. Kaondíh gháádé, ełek'éh zháts'enízheh t'áh ełeghǫh zhatıe egots'edíʔáh níítłah gha. Amíı dúle dezhatıe t'áh gogendéh agı̨ı̨t'e gotanı goʔǫ gha. Gotats'ę́, zhatıe k'enedıh t'áh deyéh ʔaodandíh nıdé, ezhı tł'a dene k'éʔǫ́ǫh, demo ts'ęh zhatıe egogedı̨́ʔǫle xó, dekǫ́ę́ nızhıh zhet'áh gogendeh góhndı.

Megondı nahxets'ę́ kaots'ehʔı gháádé dene kéleh zhatıe azhǫh á goxéh ndah t'áh zhuyeh ʔaodandıh kéodaatı̨. Dene kéleh zhatıe nane (Degíı gots'ęh Endáá gok'ę́ę́) ka gogha gonejı láagondíh. Ɂǫhndah k'ála dezhatıe t'áh gogendeh łǫlıa godandıh t'áh. Tłı̨chǫ gots'ęh K'áchaot'ı̨ę gozhatıe nátse ı̨le xó, dúh móóla k'ę́ę́ zǫh dekǫ́ę́ nızhı̨h

gogendeh gots’ę̨h goghayé łǫle, gomǫ gíhłéh á k’ǫ́ǫ móóla k’ę́ę́ zǫh gogendehdı.

Ekuh 2006 dene egedehtáh ı̨le, móóla zǫhłı̨ 1,030 agenéht’é á móóla zǫhłı̨ gozhatıe á ǫt’e geedı̨ı̨dí. Gotah gots’ę̨h 440 agenéht’é á dekǫ́ę́ móóla zǫhłı̨ zhatıe t’áh gogendeh gogeedı̨ı̨ndí. Kaondíh xó, t’ahsíı ch’áǫt’e gok’ę́ę́ á amíıdúe móóla zǫhł’ı̨ t’áh ełexéh gogendeh gha gıdı̨ı̨ndí deyéh ʔadą̨ndıh égodaat’ı̨. Gots’ę̨h, 2006 ekúh gogha dene azhǫh góhdlı ndéh k’eh nágeedéh gotah 9.1% agenéht’é á móóla zǫhłı̨ zhatıe t’áh gogendeh gha dúle geedı̨ı̨ndí.

Gokǫ́ę́ móóla zhatıe t’áh gots’endeh deyéh adą̨ndıh gots’ę̨h, 2006 dene egeedı̨htáh gotah káhjene azhǫh 99% á móóla zhatıe t’áh zhaogı̨́ı̨́ndeh gha dúle geedı̨ı̨ndí. Kagondíh t’áh dene kéleh zhatıe zhuyeh adą̨ndıh gogha kéodat’ı̨ geedı.

Gozhatıe deyéh anadleh gha ts’ę́ egálaʔeda seegodleh gha nıdé, gozhatıe suré endah gots’ę̨h gozhatıe gha dúwé láagondíh meghǫh kegúúʔáh gháádé nıdé á deʔǫ́h met’áhodéʔá

o’te. Gozhatıe ts’ę̨hk’eh t’ahsíı łǫ menatthe goghának’ı̨ı̨ndá, megháádé dáóndíh meghálaʔeda gha, metah thela gháádé ehsą́, dáóndíh eghálaʔeda gots’ę̨h nıdhą́h gots’ę́ met’áh gonezu

agoot’ı gha geedı.

Gozhatıe Nezu Naʔęndah, Mexoʔedıh, T’ą́ą́h Ɂanadeh Gha Méghǫlaʔeda

K’éʔóne goghágı̨ı̨ndá goghá‌ádé, egeedáatth’ı̨́ ke, zhatıe ménats’uudeh gogha, megha azhíı thela gháádé agoot’ı̨ goghágı̨ı̨ndá. Gohdlı ndéh goteh godı̨ı̨chá t’áh zhatıe nezu ʔendah gha k’eh eghálats’enda ts’ę́ metáhodéʔá gha sóondı. Amíı hotıe t’ahsíı kaondíh ghǫh keogedı̨́hsho, UNESCO gıéhtsı̨ gháádé dáóndíh meghálats’enda gha káots’edę́nıtł’éh. Megháádé shu azhíı k’ę́ę́ t’ahsíı k’eh goní ts’ehtsı̨ gha ts’ę́. Zhatıe naʔęndah ghǫh azhí kádekéh gha, gots’ęh mets’ęhk’eh kexoʔudıh síę gogha.

Dı azhíı ghǫh ats’eedı káts’ı̨ı̨la, zhatıe xıeh dágodandıh, meghǫh shu t’ahsíı dánaxóhndı thahle meghǫh ats’edı̨ı̨ndí síę, azhǫh gogháts’enda gháádé góhdlı ndéh dene kéleh gozhatıe azhǫh á naʔęndah gha méhnoʔets’eníhsáh gha goʔǫ keodaat’ı̨. Móóla zǫhłı̨ zhatıe, dáóndíh met’áh agoot’ı̨ kí łą́ah t’áh mek’éodíh gháádé ezhı got’ı̨ę́ agı̨ı̨t’e, dzene taonet’e zhet’ahogedehtthı gha.

Góhdlı ndéh gok’eh dene keleh zhatıe naʔų̨ndah gogha, dı t’ahsíı gháádé agots’eleh gha ghǫh náʔets’enıddhę gha goʔǫ, egedáatth’í ke egeedı̨ı̨ndí.

Zhatıe ghálaʔeda gha seegodleh godheh, ezhı zhatıe t'áh agoot'ı̨ kǫ́tah ezhı ts'ęhk'eh gok'eaneta gha góʔǫ.

Nıdhą́h gots'ę́, gots'ęh t'ahsíı łǫ metah thela eghálaʔeda nít'áh, kǫ́tah got'ı̨né hotıé Aegeenıdhe gots'ęh megha t'ahsíı łǫ góolé t'áh shu agų́ht'e gha goʔǫ.

Ndéh gha k'aogedeh azhíı zhatıe t'áh kí ʔóóhíı gotah ats'eet'ı̨, azhíı zhatıe t'áh agoot'ı̨ gha nígenıʔǫ t'áh gots'ęh, gót'ı̨ goxeh gonezu góoʔá ets'enıdhę t'áh shu, gozhatıe gháádé saámba ts'ehtsı̨ t'áh shu agų́ht'e, keots'edı̨hshǫ gha góʔǫ.

Kats'edı̨ı̨ndí gháádé, gozhatıe ghǫh godezhí gotehst'edenda gha nıdé, dene dezhatıe t'áh gogųųdeh egenıdhę gháádé nıdé zoh dúle.

Dene gúlı̨́h dene gots'ágendı gha dúle, samba gots'ęh nezu edétsedudíh t'áh shu, kaondí xó, kǫ́tah got'ıné ét'ı á "zhatıe naʔenudá eghálaʔeda gehtsı̨ gha góʔǫ, dágogenuhʔı̨́h ts'ę́ nágetse t'áh agút'é, azhíı ets'enıdé, gots'ęh megha saámba góolé" t'ah agoguleh.

T'ahsíı k'eh goní ts'ehtsı̨ gogheh, gozhatıe azhǫ́h gotah łę́eh, dánadétse sı̨́ megha gonejı lágondíh gogha megháts'enda gha goʔǫ. Dı k'ę́ę́ agoot'ı̨ sáodéhthah naodededheh metah ats'uut'ı̨ gogháádé, dáodenéhzų́ agoot'ı̨ gogha góghǫʔets'eda gha dúle.

Dúh gotah t'ahsíı łǫ t'ah gok'ónı agų́ht'e, ndéh k'eh kí óózhı̨́ı̨ k'éots'íídéh, gots'ęh saámba, gots'ęh satsǫ́né ts'ęhk'eh shu goʔǫ́ gonazheh t'áh agų́ht'e. Ezhı łę́ęh gotah gozhatıe t'ah agoot'ı̨ le nıdé, zhatıe gondíh gha íle. Gohdlı ndéh gozhatıe azhǫh gogha yıaze dúwé láagondíh. T'ahsą́agoot'ı̨ gotah, dáodacho t'áh zhatıe t'áh agoot'ı̨, shu mets'ęhʔǫ́ úútł'íé met'áhodéʔá ǫ't'e.

Edıht'łéh kǫ́ę́ nızhı̨h zhatıe t'áh agoot'ı̨ gha sure agų́ht'e t'áh, ezhı got'áh kéonıdhı gha goʔǫ. Séé ehtth'ı gogha zhatıe menáʔets'enúhdáh ts'enıdhę nıdé, azhíı ét'ı gogháonetęh azhǫh á zhatıe gha gonejı ǫt'e t'áh gogháonetęh k'ę́ę́ ageet'ı̨ nıdé zǫh dúle olí. Edıht'łéh kǫ́ę́ gogháogenehtęh síę, azhǫh t'áh edıht'łéh k'eh yatı, ets'edetł'éh keodezhǫ gháádé ageet'ı̨. Kagų́ht'e gháádé á, azǫh azhíı goghagogenehtęh xó, megha edıhtł'éh daat'łéh gúlı̨ gha góʔǫ.

Zhatıe ghǫh dáʔets'enıdhę gháádé á, zhatıe t'ą́ą́h anaodeh ghálaʔeda, dehséé dúle ét'ı dehséé ı̨le gha shu k'ę́ę́ agų́ht'e:

Ndéh gha k'aogedeh ke dáʔegenıghę, dene goghǫh ageenéht'é gogháádé á aegenıdhe, zhatıe gots'ęh t'ahsíı gogháonetęh azhǫ́t'e, megha edıhtł'éh xolį megha samba at'į tah kagų́ht'e kéódaat'į.

Dene xaade kǫ́ę́ goedıhtł'éh gháádé shu, móóla k'ę́ę́ ats'uundeh gots'ęh xáádé gozhatıe t'áh gots'ųndehle gha gohálagįįndá. Ezhı shu gots'ęhʔǫ́ ełek'éh zhatıe ets'edaatsele. Megondıe tháh gots'ę́ dene kéleh zhatıe gohtthę agújá, gots'eh dene zhatıe t'ą́ą́h anaodleh gha kanáodéhtsele gha.

Zhatıe mégholaʔeda gha, hotıe meghǫh gonezų agondeh gha nıdé tł'a, kǫtah zhatıe ghǫh dáʔegeenıdhę á ezhí ts'ę́ deʔǫ́h got'áodéʔá.

Azhíı ghǫh séé aegeenıdhį́, zhatıe ghǫh egeedáatth'į́, gots'ę́ kágįįla. Gozhatıe gháádé agįįt'e ke, zhatıe ghǫh nádageedetí ke, amíı zhatıe męndı ǫt'e ke, gots'ęh amíı zhatıe ghǫh keogedįhshǫ síę, gogha dzah kéodaat'į gok'ę́ę́ ageedįįndí. Zhatıe ts'ęhk'eh t'ahsíı ghats'enda gháádé, dene kéleh gozhatıe gogha dúwé láagondíh. Ndéh gha k'aogedéh ke, zhatıe k'éodezhǫ gogha kí t'ahsíı ghálaʔeda nííťáh gha t'ahsíı geedet'įle. Kotah dezhatıe

t'ą̨́ą̨́h anagudleh gha ts'ę́ gots'adagedų̨ų̨ndí gha xó egeet'ı̨le geedı.

Melǫh

Gozhatıe k'éodezhǫ ʔeʔa ǫt'e, 2009 k'eh ǫkı hono ǫ́ǫ́ sų̨laı meghayé gha. Góhdlı ndéh goteh

gozhatıe t'áh sure xó agų̨hte ts'enıdhę t'áh megha náhsǫhłéh gha olí. Kaondíh xó gozhatıe ghǫh egeedáatth'ı̨́ azhíı keogı̨́hʔǫ ghǫh tł'a, megha náhsǫhłéh etsı̨ gha t'ahsíı ets'edáatth'ǫ́le.

Gozhatıe k'éodezhǫ ʔeʔa nı̨́ı̨́t'ǫ gots'ęh á, meʔedıht'éh gots'eh dáóndıh megha nígóʔı̨́ı̨́t'áh gha

xíéh godezhı aı̨t'é. Zhatıe ghǫh egeedáatth'ı̨́ ke, 2003 k'eh zhatıe ʔeʔa sénadlá gots'ęh kí

kaodachole t'áh zhegha níogénıʔǫle geedı.

Zhatıe gháadé agoot'ı̨ gha, megháádé agoot'ı̨ t'ahsíı húle, dáóndíh t'áh agoot'ı̨ gha shu

nígogı̨chúle t'áh, zhatıe k'éodezhǫ gháádé gogha k'eots'eʔah nıdé kí thane agoot'ı̨, gots'ęh

ndéh gha k'aogedéh goʔeghálaʔeda, odı̨ eghálaʔeda zháogéhłah shu kí, ełégóʔı̨́ht'ele k'ę́ę́

ageet'ı̨. Dene ǫ́ǫ́zhíı, azhíı t'áh gots'ágodı gha, odı̨ gogha thela, dáóndíh aegeedídleh gha

ghǫh keogedı̨hshǫle. Zhatıe t'áh dene gots'ágodı gha, gots'ę́ gogendeh gha shu, ndéh gha

k'aogedéh goʔeghálaʔeda káodénıla gotah t'ahsíı gháádé agoot'ı̨ gha, goxéh seogı̨́ı̨́lále geedı.

Zhatıe ʔeʔa nodee seenadlá, 2003 ekúh á, azhíı ǫt'e ghǫh alah edaatł'éh naʔegeedįįtł'éh įlé. Hotıe nágotse lį́h zheghágįįndá k'ę́ę́ ageedįįndí, gots'ęh yundah ts'ę́ azhíı mek'eh gots'ehtsį ghǫh shu ageedįįndí įlé. Kaondíh xó, amíı zhatıe gįįtǫ́ síę, kí gogha kagondeh gha íle xó á agoodı egeenįdhę.

Dene kéleh gozhatıe gogha t'ahsíı ehtth'ı thela, móóla zǫhłį zhatıe gha shu t'ahsíı ehtth'ı thela, kí ełegháádé ǫt'e íle ghǫh, dene kéleh ezhı ghǫh úútł'íé edégeededíh t'áh, egeedáatth'į ke gots'ę́ kageedįįndí. Dene kéleh edets'ę́ k'aogedéh gha ʔaodąndıh xó, góhdlı ndéh ke, ezhı ghǫh gogháge ndale k'ę́ę́ gozhatıe t'ahsíı ehtth'ı mets'ę́leh ǫt'e gogha kéodaat'įle. Dehséé dúle, ndéh gha k'aogedéh ke, gozhatıe xíéh ełégų́ht'e t'áh gogha ageet'į ét'ı egenıddhę gogeedįįndí.

Dezhatıe zháʔegįįtǫ́ łǫ geedet'e dagogedįhkeh t'áh kageedįįndí, zhatıe gha ʔeʔa t'ah ehtth'ı góʔǫle láóndíh ghǫh élį, dene kéleh gozhatıe zhuyéh ʔadąndıh gots'ęh móóla zǫhłį gozhatıe ǫkı ǫt'é lį́h, hotıe deyéh ʔadąndıh geedı. Ndéh gha k'aogedéh kí kageedı á ageedı gogenıhthę, gots'ęh zhatıe gha séé ehtth'ı káodedeléh t'áh agondeh gha xó, kí nezų gots'ę́ káʔegenıʔáh k'ę́ę́ gozhatıe ghágenda lį́h ageedįįndí láǫ́ndíh geenıdhę.

Gozhatıe mek’éodejǫ gogháádé nágotse, megha t’ahsíı égodaat’ı̨ k’ę́ę́ agondeh gha dúle. Kaondíh xó, zhatıe gha t’ahsíı ehtth’ı méʔenıla ǫt’e. Met’áh ehłets’ę́ gots’endeh gha, met’áh gogha eghálats’enda gha zǫh nıdé, zhatıe k’éodejǫ ǫt’e zǫh kí megha kéʔenéht’éle xó agoodı. Nodee ts’ę́ á, zhatıe gha egeedáatth’ı̨́ ke kageedı̨ı̨ndí, “ dene kéleh zhatıe k’éts’uundí gha, menaʔenuzheh gha, nezų móodaot’í gogha” aegeenıdhę nıdé, ndéh gha k’aogedéh kagondeh gots’ę́ ezhı ghǫh gots’ádagedęndıh gha góʔǫ geedı̨ı̨ndí. Edıhtł’éh nátse k’eh, ʔeʔa tł’ah thechú shu gozhatıe ghǫh gots’ęndeh nıdé, gots’ęh zhatıe t’áh agoot’ı̨ íle, megha shu saámba gúlı̨le nıdé, zhatıe dahgots’ı̨tǫ́ gha k’éʔǫ́h godezhı gha.

Móóla zhatıe, móóla zǫhłı̨ zhatıe shu, góhdlı ndéh gogha zhatıe k’éodejǫ k’ę́ę́ aot’é egeenı̨ı̨dhı̨́, séé zhatıe k’éodejǫ tł’ah, ełegháádé agų́ht’e t’áh megha t’ahsíı ehtth’ı ʔolá agots’uleh, edıhtł’éh méonáddhı k’eh edaatł’éh xó, góhdlı ndéh gogh※áts’enda gogháádé, kaogeleh gha godı̨ı̨zhí.

Góhdlı̨ ndéh ts’ęh zhatıe ʔeʔa, dene gozhatıe k’éodézháh kaondíh xó, dáóndíh t’ahsíı ehtth’ı gogha méʔenıla t’áh agoot’ı̨ gha nátse íle geedı. Amíı zhatıe zháʔegı̨ı̨tǫ́ gots’ęh ndéh gha k’aogedéh káogéhła shu, séé kaʔehtth’ı dágondíh gha góhndıle. Dı gozhatıe k’éodezhǫ ʔeʔa edıhtł’éh, odı̨h meghǫh edaatł’éh sectıon 8 gots’eh11 ghǫh á deʔǫ́h ǫt’e. Zhatıe ʔeʔa gháádé shu megháádé agoot’ı geedetsı̨ ghá shu dúle. Dene kéleh zhatıe t’ah gogha agoot’ı̨ ts’ęhk’eh k’éʔǫ́h, azhíı ágeedı

azhíı ghǫh ǫt’e nezu gogha kéodaatį t’ah agondeh gha dúle.

Zhatıe ʔeʔa metł’ah, t’ahsíı ets’edíítth’e gha nígeenılale t’áh, zhatıe ghǫh egeedáatth’į́ ke, zhatıe

ʔeʔa níít’ǫ gháádé, dene kéleh gozhatıe t’ah gogha agoot’į xíéh, gonezų agoat’į́le láagodét’į́h geedı.

Zhatıe ʔeʔa edıhtł’éh k’eh ala edaatł’éh k’eh shu, odį zhatıe zháhthela síę á zhatıe k’égendíh gots’ęh

nezų ʔanaot’é gha ageet’į ghǫh ʔadı. Zhatıe ghǫh egeedáatth’į́ ke, gotah gogįįndeh gháádé, zhatıe gįįt’ǫ́ gotįę, gogha ek’éteʔet’a k’é, góhdlı ndéh gha k’aogedéh ke, ezhı ghǫh gok’eh dahgóla kí

goʔęndı ǫt’ele k’ę́ę́ agįįt’e gogha kéodéht’į́.

Dene kéleh zhatıe naʔęndah gha egeedéhtth’į xolį, gozhatıe k’éodezhǫ gha egedéhtth’į shu xólį.

Megáádé ndéh gha k’aogedéh ke gots’ęh kǫ́tah gozhatıe gha kágedáʔa, ełégenulá gha á agoogį́lá

ǫt’e. Ndéh gha k’aodhe geelį edıtł’éh gots’ęh zhatıe gha segodleh tah gogųndeh gha agogį́į́lá. Ezhı

t’ǫ́h, k’éʔǫ́h zhatıe t’áh agoot’į gha k’ę́ę́ goghágenda, gots’ęh gok’eh dahgóʔǫ t’áh zhatıe ghǫh t’ahsíí

met’áhodéʔá gots’ę́ níagule gogha. Gok’eh nats’elıh gok’ę́ę́, ʔeʔa azhíı gogha thehła, t’ahsíı ts’ę́ káʔets’enıʔáh ts’ę́ gots’áʔįndı olí xó kagújále. Zhatıe egįįtǫ́, gondáh gogįįndé dené shu ełegháádé kageedįįndí, odįh ʔeʔa k’eh ezhı ghǫh edaatł’éh senadleh gha góʔǫ geedįįndí.

K’aodhe mendedhé elį á, zhatıe k’éodezhǫ ts’ęhk’eh azhǫh gots’ę́ k’aodhe ǫt’e. Ndéh gha k’aogedéh

goʔedıhtł’éh gháádé odį góníʔá, ełexéh nezų at’į gha shu gots’ę́ k’aodhe, gots’ęh gozhatıe k’eodezhǫ gha megháádé eghálaʔeda nígenıla gogha shu. Gozhatıe ghǫh egeedáatth’į́ ke dágóot’é geedįįndí gogháádé, k’aodhe ndé elį, kí nıdhą́h gots’ę́, godįįchá t’áh shu zhatıe k’éodezhǫ gha t’ahsíı nínılá íle.

Edıhtł’éh dágódįįdí įlé, dı edıhtł’éh k’éagų́t’e gha xoléh edęh kí nıdhą́h níts’enıde íle.

Edıhtł’éh kǫ́ę́ nızhįh, edıhtł’éh kǫ́ę́ gondedhé shu ká gozhatıe k’éodezhǫ ts’ęhk’eh nádagodhe t’áh

deyéh godlįh agújá, egeedáatth’į́ ke geedı. Dı k’ę́ę́ agóógedı, dezǫą k’ǫ́ǫ zhatıe egogeedíʔáh t’áh agoot’į,Dene kede t’áh agoot’į, gots’ęh dezoa gogháogenehtęh got’įę shu, egogedííʔá gots’ęh

edhtł’éh gháádé goghonetęh. Móóla zǫhłį zhatıe t’áh shu edıhtł’éh kǫ́ę́ gogháonetęh t’áh gonezų agoot’į, Kátł’odehe gogáh móóla zǫhłį edıhtł’éh kǫ́ę́ dákáadatǫ gogháádé. Gots’ęh góhdlı ndéh

goteh móóla zǫhłį t’áh zǫh agoot’į gha níogéénıʔǫ got’áh.

Egeedáatth’į́ ke, zhatıe ghǫh gogháonetęh t’áh gonezų godlįh agoot’į gohágenda gha goıníé

geedı. Amíı ts’ęhʔǫ́ agų́ht’e sóondı egeenııdhę, edıhtł’éh gha k’aodhe mendedhé, įle nıdé shu zhatıe k’eodezhǫ gha k’aodhe mendedhé ghǫh élį. Egeedáatth’ı ke, gozhatıe k’éodezhǫ gha k’aodhe ndedhé elį kí, ndéh gha k’aogedéh kágodénıhła azhóót’e, ʔeʔa k’éagoot’é gogha, gotah kí t’ahsíı ts’ę́

k’aodhe íle keogį́hʔǫ.

Zhatıe ʔeʔa nodee sedlá, ekúh 2003, Gozhatıe gha k’ehxoʔehndıh,deʔeghálaeda ghǫh agóhndı

t’áh at’į įle, gozhatıe k’éodezhǫ gha k’aodhe mendedhé elį ts’ę́ łataodét’ǫ. Móola zǫhłį,

denáodhe t'áh t'ahsáaguut'į́ gogha saámba gots'ę́ agehʔį goʔǫ́hthané, ndéh gha k'aogedéh ke, zhatıe ghǫh egeedáatth'į́ síę, gozhatıe k'éodezhǫ ts'ęhk'eh dánagų́ht'e gha ghǫh agóógeedįįndí ts'ę́ naogįįdehle.

Zhatıe ghǫh egeedáatth'į́ dı k'ę́ę́ gogha agų́ht'e ghǫh ageedįįndí, Zhatıe k'éódezhǫ gots'ęh dene kéleh zhatıe gha egeedéhtth'į ke, dágeet'į gogha, sį́ got'áhodéʔa lį́h ageet'į gogha shu:

> Gozhatıe k'éodezho gha egedéhtth'į gots'ęh Dene kéleh zhatıe enaęndah gogha kí, gogįįt'ǫ́ gha dúwé, t'ahsíı t'áh nágetsele, samba shu, gots'ádagodıle le, t'áh dúwé gogehtsį.
>
> Okı xaye gha t'ahsíı k'eh egeedéhtth'į, kí łąąh t'ahsíı ghálaʔeda gha dúwé.
>
> Dene t'ahsíı k'eh zhádétth'ı k'adhı aot'é gogha, amíı dúle gozí gots'ę́ nígįle gha dúle, Godįchá lį́h agots'uleh.
>
> Ezhı zhatıe ts'ęhk'eh t'ahsíı ǫkı k'eh ets'edéhtth'į azhíı ghálagenda gha geedı, ʔeʔa theʔo ts'ęhk'eh t'ahsíı azhǫh k'eagenehta gha dúle geedı. T'ahsíı ǫkı k'eh egeedéhtthı, dáóndíh, zhatıe gha kehxoʔęhndıh dené la éhtt'e ghǫh daodekeh łǫ kádékį.

T’ahsíı k’eh egeedéhtth’ı̨ zhegháádé ageet’ı̨ gha, gogha t’ahsíı edaatłéhle, ezhı á séé dágeet’ı̨ gha góhndı olí, ʔeʔa ghááde. Ezhı shu goghááde t’ahsíı k’eh egeedéhtth’I gha agı̨ı̨t’e goxéh thı̨́h agoat’ı̨́.

Gozhatıe gha kehxohʔę̨hndıh kágodénıʔǫ á, ezhı t’ahsíı ǫkı k’eh egeedéhtth’ı̨, eghálagenda gha

ǫt’e dagodą̨ndı, ezhı ét’ı k’aodhe ndedhé, ʔeʔa k’eh t’ahsíı zhǫh ts’ę́ k’aodhe dagedę̨ndıh ǫt’e xó, ezhı zhatıe ghǫh kágodénıʔo, thane agı̨ı̨t’e gha góʔǫ k’ę́ę́ góodaat’ı̨le geedı. Sı̨́ ezhı eghálaʔeda ǫt’e, zhet’áh ndéh gha k’aogedéh goteh étı ʔeʔa ghááde ageet’ı̨ gha, kehxohʔehndıh dené ǫt’e

xo t’ahsíı k’eh egeedéhtth’ı̨ got’ıné, ʔeʔa éghoʔegenda, zhegíhdzáh gha la gı̨ı̨t’ǫ shu gots’ą́ndı gha ǫt’e ét’ı geedı.

Dene kéleh gokǫ́tah zhatıe gı̨ı̨tǫ́, amíı séé gogha t’ahsíı k’eh egeedéhtth’ı̨ keogeedı̨ı̨shǫ́le. Gogha t’ahsíı k’eh zháʔegeedéhtth’ı̨ azhíı dágehʔı̨ sóondı, k’aodhe mendedhé edláagehndı sóondı egeenıdhę. Ezhı zhatıe ts’ę̨hʔǫ́ mek’eh ets’edétth’ı̨ ǫkı, goʔeghálaʔeda ghǫh keogedı̨hshole.Ezhı t’ahsíı k’eh egeedéhtth’ı̨ ǫkı kádáʔa, azhíı ghááde ełets’ę́ gogendeh gha, kǫ́tah zhatıe gha agı̨ı̨t’e goxéh, amíı gozí gots’ę́ níígıle t’áh agoot’ı̨ shu gotah kí t’ahsíı ghááde agoot’ı̨ íle.

Móóla zǫhłı̨, gozhatıe k’éodezhǫ gha ets’edéhtth’ı̨ k’eh anageet’ı̨le, dene kéleh gozhatıe húle ʔaondeh goch’á nádagodhe gotah, edegha azhíı egeenıdhę gháts’ę̨nda gha íle egeenıdhę got’áh.

Móóla zhatıe, góhdlı ndéh goteh deʔǫ́h anádéhtse ǫt’e t’áh, zhatıe k’éódezhǫ k’eh ets’edétth’ı̨,

azhíı gha gotah aguut’ı̨́ geedı.

Kagondíh t’áh, zhatıe ghǫh egeedáatth’ı̨́ ke, jǫ dágodı̨ı̨ndí goghááde kaegenıdhę gha góʔǫ geedı,

zhatıe k'eh egeedéhtth'ı̨ gha dene níts'enıla,eghálaʔeda gǫtǫ gogehtsı̨ gha dúwé agı̨ı̨t'é. Dene kéleh zhatıe naʔendah gogha, mek'éts'ų̨ų̨díh gogha, dene egeedéhtth'ı̨ nígots'énı̨la, kí ezhı gots'ę́ t'ahsíı

agı̨ı̨lále. Zhatıe k'eodezhǫ gha egedéhtth'ı̨ ke, sı̨́ zhatıe ʔeʔa k'éagúút'e, gots'ęh ʔeʔa t'áh ats'uut'ı̨́

gogha eghálagenda ǫt'e íle.

Denezhatıe gha kehxoʔęhndıh dené meʔeghálaʔeda ghǫh kats'eedı gh dúle, zhatıe azhǫh t'ahsíı t'áh ehtth'ı méʔenıla, zhatıe xíéh dágondíh, met'áh t'ahsíı gots'edetsı̨, zhatıe t'ą̨́ą̨ts'ę́ keogeduhsháh gha goanda, gots'ęh ndéh gha k'aogedéh káogéhła, zhatıe ʔeʔa hotıé dágóhndı adı k'éaguut'é, gots'ęh

ndéh gha k'aogedéh ʔeʔa k'ę́ę́ ageet'ıle ghǫh améts'eedı gok'eanuhtá, gots'ęh edeedı aenıdhę gok'ę́ę́ zhatıe kádáʔa ghǫh gok'eanehta gha shu ǫt'e.

Gok'eaneta gha názhaʔetıh t'áh agoat'ı̨́ t'ǫ́h, zhatıe ghǫh egeedáatth'ı̨́ ke dı ghǫh keogíhʔǫ, kǫ́tah

azhǫh godlı̨h á, gozhatıe gha k'ehxoʔehndıh dené (Commıssıoner) amíı ǫt'e keogedı̨hshole. Góhdlı

ndéh gogha dene eníʔedętł'éh lǫh keogedı̨hshole geedı̨ı̨ndí. Dúh amíı ǫt'e, azhíı shu dáhʔı̨ ghǫh

keogeedı̨hshole geedı̨ı̨ndí.

Zhatıe ghǫh egeedáatth'ı̨́ gondáh gots'ı̨ı̨ndeh ekúh, zhatıe gha kehxoʔęhndıh dené, xaye taonét'e

deʔeghálaʔeda ts'ęhk'eh naʔedetł'éh gha góʔǫ, zhek'eh dánagóot'é edı̨ndí ı̨le, mek'ę́ę́ agújále

edı̨ı̨ndí. Zhatıe gha kehxoʔęhndıh dené shu azhíı ts'ę́ anádéhtse gha shu méghǫʔets'ų̨ų̨ndá edı̨ı̨ndí.

Zhatıe ghǫh egeedáatth'į́ shu, odįh sectıon 22 k'eh edaatł'éh, zhatıe ts'ęhk'eh t'ahsíı k'eanétǫ tł'ą́hxą dágots'eleh gha ʔįįndı, zhatıe gha kehxoʔehndıh dené zhet'áh aít'į́le keogį́hʔǫ. Ezhı ts'ęhʔǫ́ t'ahsíı t'áh anádóotse edįįndí, ʔedį́h goʔǫ́ xıdıh agoodı láóndíh egeenıdhę. Dúh ʔeʔa thehchú, ezhı gha megháádé agoot'į nıdé, ká t'ahsíı k'éaneta gha nágotse gha sóondı egeenıdhę.

Zhatıe gha kehxoʔehndıh dené ǫt'e, ndéh gha k'aogedéh ch'áagots'edı ghǫh gok'eanehta gha megha godezhí t'ah aıt'é, gots'ęh ʔeʔa k'ę́ę́ ats'eet'ı gha góʔǫ ghǫh shu. Zhatıe ghǫh egeedáatth'į, ʔeʔa nátsele, zhatıe ehxoʔęhndıh gha godahk'é ghǫh shu agóts'edįįndíle xaʔų́ht'ele, Góhdlı ndéh zhatıe gha agįįt'e shu dene kagots'endįįndí xó agóıt'é geedı.

Zhatıe ghǫh egeedáatth'į́ ke, Canada gotah zhatıe ʔeʔa t'áh agoot'į goghágįįndá, zhatıe ʔeʔa ghálaʔeda sí ełégų́ht'e gogha. New Brunswıck (Canada gotah egeedį zǫh zhatıe kéódezhǫ ǫkı t'áh agoot'į), Nunavut, Góhdlı ndéh, Canada shúh á zhatıe ehxohʔehndıh dené gedeet'į. Ezhı gonáne tł'a k'aodhe mendedhé ke, zhatıe k'eodezhǫ ghálaʔeda ke gogha t'ahsíı níít'ǫ, gogháadé á goxéh t'ahsíı xíéh dzáagújá nıdé, gots'ęh zhatıe ʔeʔa k'éagút'e gha ghǫh goghálagenda gha nígóít'ǫ ǫte.

Egedéhtthį dánagóot'é geedįįndí tła, ʔahdeyéh dáts'edįįndí, gots'ęh azhǫh t'áh gok'eagenéhtǫ t'áh ageedįįndí ǫt'e.

Gonezu Anagóot'é Gha Agógeedı

Zhegháádé eghálagenda gha, gogha edaatł'éh gháádé á zhatıe ghǫh egeedáatth'į́ ke, zhatıe gha ʔeʔa tah t'ahsíı gúlį́h anaogedleh gha dúle kaggóógeedı ǫt'e. Azhíı keogį́hʔǫ gots'eh melǫh níogénıʔǫ gogháádé á, ndéh gha k'aogedéh azhíı séé ghálagenda kádala gha k'aodhe goníʔedę́tł'éh ke, dı k'ę́ę́ gok'ónı agots'eleh gha dúle geedįįndí:

> "Zhatıe k'éódezhǫ t'áh gogha eghálats'ęnda ʔeʔa" gok'ónı, met'áh gogha eghálaʔeda ts'ę́ gots'ęh
>
> Dene zhatıe Mexoʔudıh gháádé mets'ę́ kaots'uudhe, gogha dene kéleh gozhatıe xohʔų̨hndıh, gots'ęh enaʔų̨ndah gogha.

Zhatıe ghǫh egeedáatth'į ke, dágodéhcho t'áh dánagóot'é ageedįndí ghǫh keogedįhshǫ, gots'ęh

got’áhodéʔa gha níogį́chu gha nıdé, kaodéhxıdı shu agondeh gha íle sóondı. Alah gogha nıdé, séé

kagondeh gha seegódlá theʔǫ gha góʔǫ, dı gha seegódlá nígoʔį́t’áh gogha, megha łíé xaye

gogha mesaámba gháts’enda shu gha góʔǫ.

Zhatıe gha egeedáatth’ı̨ ke, ndéh gha k’aogedéh gonáh eghálagenda ǫt’e íle geedı, hotıe t’ahsíı xíéh kagondeh gha gots’ęh mek’ę́ę́ agondeh gha shu t’áh ndéh gha k’aodhe gha k’eogeʔah íle geedı.

Kaondíh xo, azhíı dágots’uleh ets’enıdhę, kéots’enuhthı gogha t’ahsíı níts’enıʔo láóndíh ǫt’e. Ndéh gha k’aogedéh shu t’ahsíı xołéh natthe, eghálaʔeda dené, saámba gots’ę́ at’ı̨, gots’ęh azhíı gots’ą́ą́ndı gha, ghǫ́h dágogeleh gha gogháge nda gha shu góʔǫ, keots’edį́hshǫ geedı. Egeedáatth’į́ ke, gonezų anagóot’é gha agógeedįįndí tah, ndéh gha k’aogedéh úútł’íé zhek’eh eghálagundá gogha kágóʔǫ

k’ę́ę́ agįįlá.

Zhatıe gha egeedáatth’ıı ke shu, keogedįįsho gháádé, sáodéthah gots’ę́ t’ahsíı ghálaʔeda gha góʔǫ,

dene kéleh zhatıe kádéla dúh ét’ı t’ahsíı egeenıdhę gogha, gots’ęh zhatıe k’éodezhǫ ʔeʔa gháádé gogha t’ahsíı gúlı̨le ts’ę́ gogha. Zhatıe ʔeʔa daatł’éh k’eh “Transıtıonal Provısıons” edaatł’éh gháádé á dúh gogha ét’ı azhíı dágots’eleh gha góhndı ǫt’e.

<u>Zhatıe K’eodezhǫ Gogha At’ı̨ Gha ʔeʔa Ǫ’te gha Nıdé, Dı Ghǫh Náʔets’enıdé Gha Góʔǫ</u>

1. Zhatıe gha ʔeʔa naʔets'eduutł'éh, yundah gots'ę̨h K'aodhe gondedhé gǫ́ht'ele aot'é, dene ghááde, dene odı̨ ełet'ah náádéh ghááde, góhdlı ndéh k'eh dúh ek'éteʔeta ts'ę̨hk'eh dágondíh ghááde shu kek'éodezhǫle k'ę́ę́ ageetı̨ got'áh.

2. Yundah gots'ę̨h k'aodhe ndedhégoghálats'ų̨ų̨dá t'áh, góhdlı ndéh gogha ǫ't'e zhatıe gha ʔeʔa naguhtsı̨ gots'edundí.

3. Góhdlı ndéh gogha, zhatıe k'éódezhǫ, t'áh gogha ageet'ı̨ gogha goguhtsı̨, gots'ę̨h zhets'ę́ k'aogedhe k'ę́ę́ dene kéleh zhatıe ts'į́ʔedéh ch'á gok'éguundíh.

4. Dene kéleh zhatıe gúlį́h gok'ę́ę́ gogha dágondíh síę̨, azhíı egenıdé shu t'áh agúht'e. Gots'ę̨h Móóla zǫhłı̨ zhatıe shuʔeʔa ghááde gok'éoduzháh ghǫh shu, gots'ę̨h gozhatıe gogha k'éodíh gha dhu góʔǫ, azhíı t'ah gots'ę̨ndeh got'áh, gots'ę̨h megha saámba olá gogha (saámba, dene ke, zhatıe gots'eh dáóndíh goghálagenda gha shu)

5. Dene kéleh zhatıe, móóla zǫhłı̨ zhatıe, góhdlı ndéh gok'eh zhatıe ʔeʔa ghááde, mek'éodezhǫ ǫt'e kenaguundíh. Goseenízhaʔetıh tah agoot'ı̨ gha nıdé, gots'ę̨h gogha ek'éteʔet'a,ʔeʔa gehtsı̨ kǫ́ę́ shu gotah agoot'ı̨ gha, ghǫh t'ahsíı ehtth'ı ǫt'e gots'ı̨ı̨tǫ́ ghááde agóot'é.

6. Zhatıe ʔeʔa ghááde mek'éodezhǫ t'áh, ndéh gha k'aodhe geelı, k'éndah dene gogha aguut'tį́, gots'ę̨h dene gots'ę́ gogendeh gha shu aguut'į́, xó dı metah olá geedı:

   6.1 Zhatıe kádála gokǫ́tah gots'ę́ gots'ę̨ndeh goghááde,azhíı séé alah met'áhodéʔá ǫt'e keogúhʔáh, ezhı t'ǫ́h shu, ndéh gha k'aogedéh ke, dáodacho t'áh ageet'ı̨ gha, sį́ saámba shu méʔenéht'é gha ghǫh.

   6.2 Nıdhą́h gots'ę́, godı̨chá chu gotáh, megha seegodleh ghááde, ndéh gha k'aogedéh dáóndíh t'ahsíı k'eh nágedéhzha ghǫh keots'į́hʔáh gha góʔǫ (zhatıe kádaʔa azhǫh dáóndíh t'áh gogha met'áh eghálats'ę̨nda gha) Kagondíh tǫ́h shu, zhatıe zháthela dúh ét'ı azhíı egenıdé ǫt'e ts'eedı gha chu góʔǫ.

6.3 Kǫ́tah góla, odįgozhatıe ét'ı ǫt'e t'áh agoot'į síę, gogha dene kéleh zhatıe ghálaʔudá gha t'ahsíı nígots'uchu, (see Nunavut OLA,s.3 (3)) edaatł'éh megháts'enda gháádé, gots'ęh metah k'éʔǫ́h gogha t'ahsíı olá agots'uuleh, odį "ts'atáh eghálaʔeda gogha dákádénuʔǫ́" edıhtł'éh natse xólį gháádé. Móóla zǫhłį gok'ę́ę́ aot'é, Francophone Affaırs Secretarıat, Manıtoba gogáh, dı k'ę́ę́ agógeedı:

Ndéh káodénıʔǫ, t'ahsíı gha ndéh káʔeʔǫ ǫt'e (zhatıe zí jǫ theʔǫ) ágóhdlį ndéh gha k'aogedéh gok'éogedezhǫ ǫt'e. Zhatıe łíé káedénıʔǫ ezhı dene łǫ zhetáh gogendeh t'áh, įle nıdé shu, ezhı dene kéleh gogha kǫ́ę́ góʔǫ gok'éodezhǫ goghäádé, ezhı ʔǫ́ǫ́ts'ę́ dene zhatıe t'áh gogendeh,edıhtł'éh kǫ́ę́ nızhıh, gonáodhe gha nágedéhzha ke, kǫ́tah góʔǫ gha kágedáʔa ke, gots'ęh k'éʔǫ́h

Gonahch'á, dene kéleh zhatıe odį ndéh ts'eh zhágeelį ts'eedı ʔǫ́ǫ́ts'ę́, séé etth'ı gogha kagondíh ts'eedı gha dúle, gots'ęh góhdlı ndéh gok'eh gok'ónį láagodąndıh t'áh, k'éots'íídéh gha dúle, kǫ́ę́ góʔǫ gombáa názháts'edéh gha chu gogháts'enda gha agohʔį.

6.4 Móóla zǫhłį gogha t'ahsıyę gots'ehtsį, azhíı áts'eedı, "Ndéh káodénıʔǫ azhíı gháádé mek'éodezhǫ...ndéh gha k'aogedéh goghäádé á...Móóla zǫhłį łǫ gedet'e gotah, ezhı íle nıdé,, ezhı ndéh ghäádé móóla zǫhłį got'įę nádé ghäádé goghǫh kek'éodezhǫ, edıhtł'éh kǫ́ę́ nızhįh dezhatıe t'áh gogendeh, got'áh, gonáodhe gha kágedáʔa síę, kǫ́tah ełexéh k4gedáʔa ke, gots'eh ezhı ʔǫ́ǫ́ts'ę́

7. Gozhatıe k'éodezhǫ gha edıhtł'éh ghálaʔeda gha nígots'uchu, gots'ęh gogha ek'éteʔeta ke goʔedıhtł'éh ghálaʔeda gogáh aot'e, kaondíh nıdé gogha eghálagenda gotanı k'ę́ę́ aguut'é, gots'ęh gok'eh góʔǫ t'áh, ndéh gha k'aogedéh azhoh, zhatıe k'éodezho t'áh gogha eghálatgenda got'áh k'eogeʔah gha góʔo, gha kexoʔegehndıh gogha. Ezhı gok'ę́ę́ ezhı eghálaʔeda nígots'įchú nıdé, edegha náts'edhe gotah, gots'ęh zhatıe ghäádé gogha ats'eet'į ʔeʔa nahxóléh nít'áh, xıeh k'éʔǫ́h gonezu gha. Ezhı ʔǫ́ǫ́ts'ę́ shu k'éʔǫ́h zhatıe ghǫh kǫ́tah gots'ę́ gots'ęndeh gha gots'ęh ełexéh ts'enazheh lį́h goxéh níots'įíʔáh gha. Kaodhe mendedhé k'éh theda á, zhatıe k'eodezhǫ gha gonıʔedétłéh ts'ę́ k'aogedhe gha.

8. Ndéh gha k’aogedéh gogha, zhatıe k’éodezhǫ t’áh gogha ageet’ı̨ gha edıhtł’éh k’é goʔǫ, m megha t’ahsíı kéenéht’é gúlı̨ gha, mets’sádaodedıh gha, gots’eh nagotse gha:

8.1 Dene keleh zhatıe gots’ęh móóla zǫhłı̨ zhatıe got’áh, ndéh gha k’aogedhe, gha azhíı

k’ę́ę́ gogha eghálagenda gogehtsı̨ gha. Kǫ́tah gots’ę́ zháogį́į́ndéh got’áh

azhíı met’áhodéʔá k’eh atthe eghálagenda gha, ezhı gháádé chu ndéh gha k’aogedéh azhíı ts’ę́ k’aodedhe kenagendíh gha góʔo gots’ęh kanéht’é ǫt’e íle. (Odı “k’aodhe ndedhé k’eh dahgóʔǫ” gháʔahnda, dı ghǫh edaatł’éh gots’ęh dı ts’ę́ seegodleh xíéh met’áh odı̨ góʔǫ nagóts’eedı gogha)

8.2 Nıdhą́h, godı̨ı̨chá shu t’áh t’ahsíı natthee seots’ehʔį́h gháádé, ndéh gha k’aogedéh, azhíı ts’ę k’aogedéh ghoh gots’ęndeh t’áh gha (zhatıe łáhdet’e azhǫh, gogha eghálʔeda gha segodleh) kagoot’ı̨ gháádé kǫ́tah azhíı séé gogha met’áhodéʔá ǫt’e gogháts’enda.

8.3 Dene kéleh zhatıe t’áh dene ts’ágodı, meghǫh t’ahsíı azhǫ́h ghǫh gots’uundeh

8.4 Móóla zǫhłı̨ zhatıe t’áh dene ts’ágodı, meghǫh t’ahsíı azhǫh ghǫh gots’uundh

8.5 Dene kéleh zhatıe, móóla zǫhłı̨ zhatıe xó goghǫh t’ahsáagots’edı nıdé, mek’eanutá

8.6 Ndéh gha k’aogedéh eghálaʔeda káogéhła, dene zhatıe, móóla zǫhłı̨ zhatıe ts’ęhk’eh, gots’áts’uundí, gots’uhʔa, gots’ęh t’ahsíı gháádé goxoʔudıh t’ah agóot’é.

8.7 Ndéh gha k’aogedéh gogha ats’eet’ı̨ got’áh, kǫ́tah gotah gots’uundeh, eghálaʔeda gha kágeedáʔa, amíı shu goxéh agı̨ı̨t’e síę shu, gots’ęh móóla zǫhłı̨ gha kágedáʔagot’ı̨ę goxéh shu.

8.8 Canada goxéh t’ahsíı ghoh séégódlá, saámba shu ghǫh séégots’ehʔíh gha gogháts’ęnda.

8.9 Odı̨ móóla zohłı̨ zhatıe gha kágedáʔa, gots’ę́ saámba at’ı̨, t’áhsíı gúlį́h t’áh gots’ágodı xíéh sáh agóot’é gogha goxíéh seegots’ehʔį́h

9. Dene kéleh zhatıe gúlį́h zhatıe gok’ę́ę́ t’ahsíı ehtth’ı méʔenıla goghǫ́t’áh gha nıdé, séé melǫh

gots’ę́ zhatıe gha kexoʔedıh, menaʔenúdáh gha, gots’ęh dúh dzene gotah gok’ónı lį́h anagoot’ı̨,

ezhı zhatıe gha níots’į́į́ʔáh gha góʔǫ.

Dene Kéleh Gozhatıe Gok'éodíh Gogha, Mets'ę́ Azhíı Gogha Thela Ghǫh Náʔets'enıdé Gha Góʔǫ

10. K'éʔóné dene kéleh gozhatıe húle adą̱ndıh, megha shu dúwé olí t'áh, mehxoʔedıh gots'ę̨h ʔenaʔenudáh gha ets'enıdhę, keots'edį̨hshǫ gha góʔǫ

11. Dı gok'ę́ę́ á ndéh gha k'aodhe **dene kéleh zhatıe síę mexoʔedıh ghálaeda kágodénıʔǫ** gha:

11.1 Amíı dene zhatıe t'áh gogendeh gháádé/ dádenéhzú ʔendah,mets'ę́ k'aots'edhe, megha gonejı láagondíh, mexoʔedıh gha ets'enıdé, mek'eh eghálats'enda t'áh mek'éodíh, menaʔets'eníhdáh gots'ę̨h dúh gotah gogha gok'ę́ę́ nádóotth'į́

Nezų meghǫh náʔets'enıdhí gogháádé, nıdhą́h gogha, séé kagogeleh gha síę, zhatıe ʔenaʔenúdáh gha segudleh (hono gots'ę̨h ǫkı hono xaye gots'ę́) zhegha gogehtsį̨ gha góʔǫ. Zhatıe kádáʔa got'į̨ę goxéh gogendeh gogháádé, metah gogha azhíı ets'enıdé ét'ı ghǫh méodaot'į́. Gots'ę̨h zhatıe ehxoʔudıh, menáʔenúdáh, k'éʔǫ́h méghǫlaʔeda, gots'ę̨h mek'ǫ́nı ʔanaodeh gha zhatıe azhǫ́h goxéh kagots'uleh. Dı t'ahsíı gha see gódleh, metah t'ahsíı edzíhdzáh azhǫ́ǫ́t'e síę, dáóndíh at'į̨ gha méghoʔets'íídáh gha gots'ę̨h, mexéh dágoot'į̨ gha mèghǫʔets'enda thela gha góʔǫ. Zhatıe gha azhíı dágots'ehʔį̨, ndéh gha k'aodhe gots'ę̨h zhatıe gį̨į̨tǫ́ got'į̨ę, azhíı t'ah séé gok'ehdagóla gots'ę́ kaogehʔį̨ gha chu góʔǫ.

Xaye taonét'e zhatıé kádaʔa, azhíı dágeleh gha segodleh gha ǫt'e. Mek'eh nıdháh gots'ę́ séé azhíı dáogeleh gha ndı, gots'ę̨h ndéh gha k'aodhe (gots'ę̨h t'ahsíı t'áh gots'ágendı gha gogéhła, gots'eh gozhatıe ghǫh kágodénıla goxéh shu). Azhíı gok'ehdagóla, azhíı ghálagenda gha ghǫh shu ʔadı gha góʔǫ. Odǫh gozhíh t'ahsíı k'eh gogehtsį̨ gha gots'ę̨h, azhíı ts'ę́ káʔegenıʔáh, azhíı gogeedutsį̨ egeenıdhę, ezhíı gha shu, dáóndíh t'áh agogeleh geedı k'ę́ę́ gogha.

Dene zhatıé gha k'aogedéh xołéh gha, Aborıgınal Languages Authorıty (ALA)[5]. Dı t'ahsíı ts'ę́ seegodleh zhets'ę́ k'aogedhe t'áh zhegha t'ahsíı gogehtsį̨, gots'ę̨h megha seegódlá t'áh ageet'į̨ gha. Zhatıé kǫ́tah góla, zhegha t'ahsíı egeedet'į̨le, k'aodhe náh gotah eghálagenda

gha. Eghálagenda gha dúle kaondíh k'eogeʔah gha la xíéh ʔanágedóotse gha goghǫ́t'áh t'áh ageet'ı̨. Gots'ęh k'éʔǫ́né zhatıe zháhthela gots'ádagedęndıh, amíı goxíéh k'ágogedénıhła síę shu, t'ahsíı ts'ę́ k'eagudéh t'áh gots'ágendı gha.

12

ʔeʔe xólı̨ gháádé, t'ahsíı mets'enıdhę gha ǫt'e, mexéh thela gha. Megháádé gogha ʔek'éteʔet'a ts'ęh dene kágı̨ı̨la agı̨ı̨t'e, gozhatıe k'éódezhǫ gots'ęh, dene kéleh gozhatıe mexoʔedıh

nít'ǫ síę, Łíé xaye gogha edets'ęhk'eh edıhtł'éh gots'ę́ kágeʔa, mek'eanutá gogha.

Ezhı tł'ą́hxą łíé dılatth'ę hono dzené (180 days) gok'éh k'ét'ą́h gots'ę́ naogendeh gha

<u>Dene Kéleh Zhatıe Gha K'aogedhe, Dene Kéleh Zhatıe gha Gonezų Gogehʔa gha ʔegedéhtth'ı̨</u>

13. Dene kéleh zhatıe gha k'aogedéh éhsą́, gok'ehdahgóʔǫ gháádé, séé kagondeh gha t'áh thąh gots'ę́ zhatıe enaʔenúdáh gha seegodleh. Xaye taonét'e azhíı dágehʔı̨ gha seegodleh, zhatıe gha t'ahsíı kénóot'é, gots'ęh kageet'ı̨ gha anageedóotse, gots'ęh k'éndah gots'ádagedundı gogha. Azhíı ts'ę́ k'aogedhe etsı̨, dene kéleh zhatıe gha kágedáʔa goxéh eghálagenda agı̨ı̨t'e shu gogha gogehtsı̨ gots'ęh, met'áh eghálaʔeda agogeleh gha.

13.1 Ezhı dene kéleh zhatıe ts'ę́ k'aogedéh, kǫ́tah zhatıe ts'ęh geelı̨ got'ı̨né gots'ę́ gogendeh gháádé agoot'ı̨ gha zǫh góʔǫ. (danét'ea ghǫh agóts'edı̨ı̨ndí k'éh gots'ę́ naogendeh gha nígoı̨́t'áh gha)

13.2 Ezhı dene kéleh zhatıe ts'ę́ k'aogedéh, gok'éhdagóʔǫ gháádé á, náonídáhle gok'ę́ę́, gots'ęh zhatıe kádaʔa saámba t'áh su gots'áts'endı k'ę́ę́ agogı̨́hthę gha.

13.3 Ezhı dene kéleh zhatıe gha k'aogedhe gha, gots'ę́ xoneh láóndíh eghálagenda gha, gots'ęh dene kéleh zhatıe gha gonozų́ gha gogendeh t'áh gogehʔa gha egeedéhtth'ı̨, dágógeedı k'éagı̨ı̨t'e gha góʔǫ

13.4 Góhdlı ndéh gha, k'aogedéh ke gogha, dene kéleh zhatıe gha k'aogedéh, dene kéleh zhatıe ghálaʔeda gha góʔǫ, goxéh gogendeh gogéhʔǫ nıdé goʔets'enıhthę, (uzheh goahnda) Kaondíh gháádé łą̨h ełexéh eghálats'enda nígoı̨́t'áh gha

14 Ezhı dene kéleh gha k’aogedhe t’áh nezu gogehʔa gha agı̨ı̨t’e xéh eghálagenda gha, kǫ́tah gozhatıe gha nágedéhzha got’ą́ą́ts’ę́. Dene kéleh gozhatıe gha gogendeh t’áh gogehʔa dené, dáóndíh gots’ę́ gogendeh gha góʔǫ gogháádé, gozhatıe kádáʔa azhíı ghǫh nıgeededíh síę ká gots’edíí tth’e xó agų́ht’e, gots’ęh gonezu ats’uut’į́ gogha agógeedı, ká meghǫh náʔets’enıdhę t’áh agų́ht’e.

14.1 Ezhı dene kéleh zhatıe nááh nezu gots’ę́ gogendeh gha egedéhtth’ı̨ ke, dúh zhatıe k’éodezho gok’eh déhtth’ı̨, gots’ęh dene kéleh zhatıe ʔenaʔenúdáh gha k’eh déhtth’ı̨ gondah meníʔedę́t’áh gha

14.2 Eghálaʔeda gha nígots’énıla ke, t’ahsíı ghálagenda gha goghǫ́t’ǫ, eghálaʔeda gha náts’wóh, goxéh názhaʔetı ts’ęhtsı̨ gots’ęh, gots’ę́ gots’endeh gha goʔets’enıhthę síę, edıhtł’éh nátse megha xohłéh k’eh níít’áh gha

14.3 Dene kéleh zhatıe gha k’aogedhe ǫt’e, gogendeh t’áh gogehʔa dené goxéh dágogį́hthę gha góʔǫ, hotıé edıhtł’éh nátse megha nít’áh k’eh gogha ǫt’e gha.

14.4 dene kéleh zhatıe ghǫh dágóot’é gogeedı gha egeedéhtth’ı̨ ke, dene kéleh zhatıe azhǫh ts’ęh dene nets’dį́į́la á agı̨ı̨t’e

14.5 Gots’ę́ gogendeh t’áh gogehʔa k’ę́ę́ ageet’ı̨ ke, nıdhą́h gots’ę́ zhatıe ʔénaʔenúdáh gha gots’ęh, łíé xaye gots’ę́ zhatıe naʔęndah k’eh, azhíı dáogeleh ghǫh ageedı gha, ezhı gha gogha eghálaʔeda gogha káodaatł’éh k’ę́ę́ ǫt’e gha

14.6 Dı amíı agı̨ı̨t’e, kǫ́tah azhíı goghǫh egenıdhe síę, dene kéleh zhatıe énaʔanídáh ghǫh, ndéh gha k’aodhe azhíı dáogeleh gha gots’ęh, edıhtł’éh nátse shu t’áh agoot’ı̨ gots’ę́ xone agı̨ı̨t’e gogha

<u>Dene Zhatıe gha Káogéhła</u>

Dene kéleh zhatıe gha k'aogedéh, gots'ęh dene kéleh zhatıe ghǫh gogehʔa gha egeedéhtth'į síę, séé dágondeh gha segodleh gots'ęh, edıhtł'éh ʔetsį t'áh agoot'į ghǫh séé náʔegenıdhę gha sóondı, dene

zhatıe ʔendah anagots'uleh gogha. Kaondíh xó, dene kéleh zhatıe dahk'é éhsą́, zhatıe ts'ęhk'eh

dágoot'į, gots'ęh séé zhatıe megha eghálaʔeda thela got'áh gogha ageet'į gha.

15. Dene kéleh zhatıe dahk'é, mets'ádadedıh gots'ęh megha saámba thela, ndéh gha k'aodhe gotł'ah íle xó, dı k'eh eghálagenda gha:

Séé gotanı góʔǫ gots'ęh saámba gots'ęh mets'ádats'edundı t'áh zhatıe mexoʔedıh gogha, k'énda meghǫlaʔeda, mek'ǫ́nı anaodeh (hotıé zhatıe ghǫh gogháonétǫ, kǫ́tah

zhatıe xéh gonuzheh/ mets'ę́ k'aots'edhe, zhatıe ghálaʔda gha dúh t'ahsíı zhágų́hłį

mexéh shu eghálatsundá.

Ndéh gha k'aodhe, saámba t'áh gots'ágendı, zhatıe gha kágedáʔa ke, zhatıe gogha t'ahsíı zhágehtsį, ezhı gotahgeléh gha gogháádé ageet'į gha nıdé gogenıhthę

Dene zhatıe ghǫh t'ahsíı keots'eduhsháh ets'enıdhę nıdé, satsǫ́ kenats'ęndíh- k'ęndıh met'áh ets'edetł'éh k'eh gogha aot'é

Dene k'ę́ę́ met'áh ets'edetł'éh,, xıdıh godlı̨h met'áh dene k'ę́ę́ ets'edetł'éh, satsǫ́ t'ála síę gogha guhtsı̨

Łataʔets'ehtıh/łataʔets'edetł'éh ts'ę́ dene gháonutęh, ahsíı gháádé aot'é, dene gúlı̨́h goxéh kagoot'ı̨ meghála'eda gha dúle sóondı, (Akaıtcho ndéh gha k'aogedéh

got'ą́ą́ts'ę́ gondéh k'eh kagoot'ı̨ nígenıʔǫ)

Dene nézhǫ zhatıe gogháonutęh gha segots'uleh, meʔǫ́h thane t'ahsíı égonídhe t'áh ats'uut'ı̨́ t'áh, dzene taonét'e dene zhatıe t'áh aguut'ı̨́ gogha. Zhatıe gúlı̨́h shu dahgeechu t'áh edegha senageleh gha dúle, gots'ęh zhatıe káodénııla, zhet'áh ageet'ı̨ gha chu dúle

Gozhatıe gháádé odı̨ kágóla, ezhı geedı, t'ahsíı ts'ádagedendıh gogháádé, t'ahsą̨ągoot'ı̨ gúlíh thela gha chu dúle

Zhatıe gháádé káodénıla, gots'ęh dene kéleh zhatıe ts'ę́ k'aogedéh ke, goxéh eghálats'enda agots'úuhthı̨́

Dene kéleh zhatıe gha k'aogedhe, xaye taonét'e, dágeat'ı̨́ deʔedıhtł'éh goghágı̨ı̨ʔa gha góʔǫ

Dı ghá?ahnda: Zhatıe káda?a gháádé dene názhádéh, gotah dene kéleh zhatıe dahk'é nígots'į́į́chu gha, t'ahsíı łíé xó t'áh goch'a?ene?eh gha íle. Zhatıe ghááde ełexéh káts'edá?a, gots'ęh t'ahsíı ghálagenda gha kágedá?a agįįt'e síę, zhatıe dahk'e nígots'uu?áh ets'enıdhę godheh gondáats'eedı ghááde agondeh gha.

16. Nahxį dádíídı goghááde, gozhatıe k'éodezho edıhtł'éh k'éodíh k'é gots'uhtsı dídı.
Ezhı goghááde ndéh gha k'aodhe, meghááde dene gogha ats'eet'į gha geed, ts'ę́ nágetse.

Ezhı gotàh dene zhatıe exo?ehndıh dené elį, k'ę́ę́ eghála?enda húle agogeleh gha. Canada goteh zhatıe k'eodezǫ gogha zhágóla gok'ę́ę́, gozhatıe ?e?a ghááde mek'éodezho gha me?edıhtł'éh k'éodíh k'é gogedeet'į. Megha anáts'edéhtse got'áh nıdé, ká dúle ndéh gha k'aodhe gogha ageet'įle ghǫh nádagodhe ts'ę́hk'eh goghágenda. Gots'ęh dene kéleh zhatıe ts'ę́ k'aodhemexo?edıh gha ts'ę́ k'aogedéh, dágodenéhzǘ t'áh aggt'į gha agogį́hthę.

17. Zhatıe ehxo?ehndıh dené, dúh zhatıe gha ?e?a the?ǫ ghááde meníedę́tł'éh ǫt'e. ?e?a k'egoįdhele nıdé, zhatıe mek'éodezhǫ ghála?eda gha seenagódlá t'áh égonıddhę nıdé, ekųh nıdé ezhı zhatıe gha meníꞏ?edę́tł'éh, dene zhatıe ghála?eda k'ónı ts'ę́ łatadetła ageeleh gha. Kaondıh ghááde, azhíı ghála?enda gha gó?ǫ, me?eghála?eda nítłah k'ę́ę́ gha íle.

Zhatıe K'éodezhǫ t'áh gogha Eghálats'enda gots'ęh Dene Kéleh Zhatıe Megha Kexoʔedıh

18.K'aodhe ndee, zhatıe k'éodezhǫ ghálaʔeda, zhatıe ehxoʔudıh gha níts'edóotł'éh. Gots'ęh dene zhatıe k'aogedéh k'aodhe ndéé eghálagenda gáh nıgots'uchu. K'aondíh gháádé, ndéh gha k'aodhe, zhatıe godįch'á t'áh níogıʔáh gha got'áh, edegha gogendeh gha oxéh suh góoʔá gogha.

19. Ndéh gha k'aodhe goteh ét'ı, nıdhą́h gots'ę́, zhatıe ghǫh t'ahsíı seedlá níots'uchu.

Gots'ęh dene zhatıe exoʔedıh gha k'aodhe mendedhé k'eh nígots'uchu Gots'ęh dı ts'ę́

k'aots'edhe ʔeʔa gots'ęh dı ts'ę́ k'aots'edhe ʔeʔa gots'ęh edıhtł'éh nátse k'eh aot'é

20. Ndéh gha k'aodhe, odį eghálaʔeda kǫ́ę́ gogéhła azhǫh, xaye t'aonét'e edeghǫh edıhtł'éh gháádé aǫt'e. K'aodhedahk'é/ eghálaʔeda k'é zhatıe xéh eghálaguundá gogha.

21. Séé kagondeh gha, gots'ęh nıgoį́t'áh gha seegodleh, metah saámba ghǫh azhíı ets'enıdhę ts'eedı, thela gha góʔǫ. Ezhı gháádé k'aodhe ndéé, saámba edekéh gha meghagóʔǫ, gok'ę́ę́

eghálaʔeda t'ǫ́h.

22. Dene azhǫh zheghǫh keogeduhsháh gogha, Zhatıe k'éodezho t'áh dene gha agoot'į, azhíı séé kagondíh gha ts'eedı gotsęh megha dáóndíh níots'énıʔǫ.

23. Ełek’éh xaye t’ahsíı gha seegódlá ts’ęhk’eh dágotsį́į̨lá gots’eedı gha. Gots’ęh zhatıe ts’ę́ k’aogedéh, ndéh gha k’aogedéh gogéhła shu ghǫh nadatł’éh gha góʔǫ. k’aodhe mendedhé, łíé xaye gots’ęhk’eh azhíı dágį̨lá ghǫh agóhndı gha ts’ę́ mets’enıdhe ǫt’e.

Zhatıe Zhatıe Goxéh Kǫ́ę́ Góla

24. Kǫ́tah gogha gozhatıe met’áhodéʔá, k’éʔǫ́h meghálaʔeda, ʔendah gogha,

mexoʔudıh, mek’ónı anats’uleh gogha shu

25 Zhatıe káodénıla gots’ágodedıh gháádé, k’aodhe ndéé k’eh dahgóʔǫ gháádé,

zhatıe t’áh ageeet’į, mek’éʔudíh, ʔenda gogha, mehxoʔudıh shu gogha, gots’ęh dúh dzene gogha mek’ónı anaodleh.

26. Dene kéleh zhatıe gha kǫ́tah kágedáʔa, gokeh dahgóʔǫ t’áh gots’éh dene agį̨t’e goxéh eghálagenda gha góʔǫ, gots’ęh ek’éteʔet’a gháádé shu, ndéh káodénıʔǫ, gots’ęh dene edets’ę́ k’aodéh gha t’áh agoot’į gotah shu , gháádé dzene taonét’e zhatıe t’áh agoot’į, kaondíh gháádé dene zhatıe xéh k’adhı anagondeh

gha

27. Zhatıe dahk’é nıgots’ule ts’eedı gháádé úútł’íé gots’ą́ndı gha. Zhatıe náts’ehtsı, ełets’áts’ęndı t’áh zhatıe k’eh eghálaʔeda gháádé gonezu agts’uleh gogha. Kaondíh gháádé zhatıe gha nıgóį́t’ǫ t’áh ełexéh gonezu eghálats’enda gha.

28 Gogendeh t’áh dene zhatıe ghǫh gogehʔa, egeedį agógeedı gháádé, ndé gha k’aodhe edıhtł’éh gehtsį ts’ágodı gha.

29. Zhatıe gha kágedaʔǫ. Zhatıe k’éodezhǫ ts’ęhk’eh la ǫkı kádala, azhíıgoghǫhegeedek’éh gháádé, nágetse agendeh gha

Zhet’ah Eghálagenda Gha

30. Canada goxéh nádagodhe t’ah agootı̨ got’áh. Góhdlı ndéh Zhatıe k’éodezho ghǫh ehdaots’énıla, ezhı atthé oʔá gok’ę́ę́, meghǫh agóts’eduundí

31. ʔeʔa gehtsı, hono ǫ́ǫ́ ʔets’étaı lı̨́h, dene gha ek’éteʔet’a, meghǫh edıhtł’éh gogháochuh

32. Gozhatıe táh gogha ats’eedı k’ę́ę́ anagı̨ı̨lá, meghǫh keots’eduhsháh gha t’ahsíı gots’uhtsı̨. ʔeʔa gehtsı̨ got’ı̨ę gogha dene kéleh zhatıe k’éodíh ghǫh chu agóts’edduundí (Łíé xaye gha saámba, eghálaʔeda dené,

azhíı ts’ę́ k’aots’edhe xohłéh gogha)

33. Góhdı ndéh ʔeʔa gháádé azhíı dáogeleh gha ghǫh, ezhı gogha dene eghálagenda gha goghá gundá, megháádé gogha zhatıe ts’ęhk’eh dágondíh gohágenda gha.

34. Dúh ndéh gha k’aogedéh gha dene eghalagíídéh ts’ęhk’eh dágogehʔı̨ ghäädé k’aodhe gha dene eghálaʔíídéh gogha dágogehʔı̨ ghäädé, k’aodhe gha dene eghá lagíídéh gogha dágóodaat’ı̨, zhatıe k’éodezhǫ t’áh gogha ats’eet’ı̨ gots’ęhk’eh.

35. Canada goxéh zhatıe gha saámba ghǫh nádagodhe ghäädé goxéh edıhtł’éh ts’uhtsı̨

36. Odı̨h zhatıe ts’ęhk’eh kagodénıla, séé ká gots’ę́ gots’adats’edundí, gots’ęh megha t’ahsíı aot’e ghäädé met’áh eghálaʔeda gha. Zhatıe ts’ęhk’eh ʔahdadhé ét’ı meghálaʔeda t’áh agoot’ı

37. Zhegháádé egogeeduʔáh gha, k’aodhe gha eghálagı̨ı̨déh, gozhatıe ghǫh azhíı thela,

dene zhatıe mek’éodíh gots’ęhk’eh shu

38. Gozhatıe t’áh dáóndíh gogha eghálats’enda gha, ghǫh edıhtł’éh gotaozhe. zhatıe gogha ts’atáh ʔolá síh shu gogha

39. Zhatıe łíé kádénıʔǫ, zhatıe ghǫh t’ahsíı azhǫh thela ts’ę́ gogháts’undá gogháts’undá.

40. Yundah tsę́ k’éʔǫ́h gomo zhatıe gots’ęh gokǫ́ę́ zhatıe ghǫh agóógeedı gha.

Zhegháádé zhatıe ghǫh keogedúʔáh gogha. zhatıe ts’ęhk’eh gogháts’enda nıdé, ǫkı, taı xaye gok’eh t’ahsą̨ą̨dą̨ndıh láóndíh nıdé, dúle megha seenagots’eleh.

41. Góhdlı ndéh gogha dene egedet’áh, NWT Bureau of Statıstıcs, Statıstıcs Canada goxéh eghálagundá gháádé, t’ahsíı edetáh gháádé agoot’į nıdé, zhatıe ts’ęhk’eh shu gondı kágele gha dúle egeenıdhę

<u>Eghálaʔeda Łataʔedet’áh Gha Azhíı Megha Thela Gha</u>

Ndéh gha k’aodhe eghálaʔeda ts’ęh t’ahsíı ghǫh egedétth’į agįįt’e, dı zhatıe ts’ęhk’eh eghálʔeda łataʔedet’áh gha, sáodéhthah gozhíh agondeh gha geedı t’áh, ekúh níodę́dhé nıdé, dı gháádé agondeh gha.

42. Zhatıe k’éodezhǫ t’áh gogha ageet’į, k’adhı anagots’uuleh

43. Kǫ́tah zhatıe gha agį̨t'e, gogha saámba k'éʔǫ́h anats'uleh gots'ęh, azhíı ts'ę́ k'aogedéh síę shu gogha.

Gots'ęh xaye łǫ ełexéh thela gok'ę́ę́, megha saámba gots'ę́ aondeh.

44. Kǫ́tah gots'ę́ gots'ęndeh, gots'ęh amíı gogha k'eogeʔah síı shu goxéh kładhı nagots'ęndé t'áh agóot'é

45.Dene zhatıe kǫ́tah káodénıla gots'ę́ gots'uundeh gháádé, dene kélehzhatıe dahk'égohłéh gha, 2010/2011 ekúh gogha geedı

46. Ekúh gots'ę́, zhatıe k'éodezhǫ, gha ʔeʔa tah t'ahsíı níts'ule

46.1 Languages Commıssıoner, gogha zhatıe k'éndíh dené

46.1.1 Ɂeʔa gháádé, dadéhthah, góhdlı ndéh k'eh náts'į̨ndé gogha

46.1.2. Zhatıe k'éodezhǫ ts'eh t'ahsíı ehtth'ı gogha thela, gots'ęh ezhı ʔeʔa gha ét'ı ghǫh godáats'edı nıdé, dáodatsele gháádé ats'eet'į gha dúle

46.1.3 Dúh Gozhatıe gha ʔeʔa theʔǫ, Offıcıal Languges Act, metah edaatł'éh, Commıssıoner thane t'ahsíı k'eanuhtá ʔenıdhe gha seenaodleh élį, deʔǫ́h anádóotse chu gha élį

46.1.4 Language commıssıoner, zhatıe k'éndíh dené, sí k'éʔǫ́h eghálaʔeda k'eh náotse megháot'áh,

zhet'áh k'aodhe gha káogéhła, zhatıe k'éodezhǫ gha ʔeʔa gok'ę́ę́ ageet'ı gha góʔǫ gogháʔundá

gogha. Kaat'ı̨ gogháádé á k'aodhe gogha k'egoʔah líh megha anagodóotse gogha.

46.2 **<u>Gozhatıe K'éodezhǫ k'eh Egeedétth'ı̨ ke gots'ęh Zhatıe ʔenaʔęndah Gogha Egeedétth'ı̨</u>**

46.2.1 Ezhı t'ahsíı ǫkı ghǫh ets'edétthı̨ síę, łíé zǫh ǫt'e andeh gha. Aborıgınal Languages Board (ALB)

gógeedı gha. Kagondíh gogháádé, dene zhatıe kágodénıla, gots'ęh zhatıe k'éodezhǫ gha k'aodhe ndedhé elı̨, gotanı godlıh agoogı̨́hthe gha dúle.

46.2.2. Dáóndíh t'ahsíı k'eh dene nígots'ı̨́ı̨le t'áh agoot'ı̨, k'adhı aot'é, kǫ́tah zhatıe kádénıla, amíı aot'é geedı t'áh, amíı zhatıe zhágı̨ı̨tǫ́ gozı gots'é níígıle. ezhı gháádé dene łǫ gotah gots'ęh gozı káts'ele gha dúle.

46.2.3. Nezu mets'edítth'e gogha, Aborıgınal Languages Board ke azhíı ghálagenda gha góʔǫ, azhíı t'áh gok'eh dagóla, azhíı ts'ę́ chu anagedéhtse gǫtǫ, ʔeʔa gháádé shu dáóndíh k'aodhe

ndéé xéh eghálagenda ǫt'e

46.2.4 Amíı ezhı Aborıgınal Languages Board k'eh egeedéhtth'ı̨, azhíı dágehʔı̨ gha, azhíı gha k'aogedéh, edıhtł'éh gháádé azhíı egogeedı̨hsho gha góʔǫ, gotáʔęndíh ghǫh, k'egedéh

nıdé łíé dzené gogha dánéht’é gots’ę́ at’ı̨, meʔedıhtł’éh gogha xólı k’eh ǫt’e.

46.2.4. metah chu kagodı nıts’ı̨dhah gha ǫt’e, amíı board k’eh egeedéhtth’ı síę, ezhı kǫ́tah gots’ęh agı̨ı̨t’e gots’ę́ gogendeh gha chu góʔǫ

47. Zhatıe mek’éodezho gha k’aodhe mendedhé ǫt’e, eghálaʔeda níıt’ǫ ghǫh séé melǫh gots’ę́ meghǫh edaatł’éh t’áhagoleh gha. Ezhı k’aodhe gogha egeedáatth’í, dágóot’é geedı̨ndí gok’éé agogı̨́ı̨́lá. Zhatıe gha ʔeʔa ghǫh gok’eanétǫ meʔedıhtł’éh nodee 2008-2009 gogha.

48. Ndéh gha k’aodhe, amíı zhatıe ghǫh egeedáatthí gots’ę́ gogendeh t’áh agogíhthę gha. Gozhatıe kéodezho t’áh gogha ats’eet’ı t’áh eghálaʔeda gha. Gots’ęh dene kéleh gozhatıe k’éodezho mek’éodíh t’áh eghálaʔeda ts’ęhk’eh shu.

lowchart to illustrate functions, relationships and setup of the proposed Official Languages Service and Aboriginal Language Protection reg

Minister Responsible for Official Languages Services and Aboriginal Languages Protection

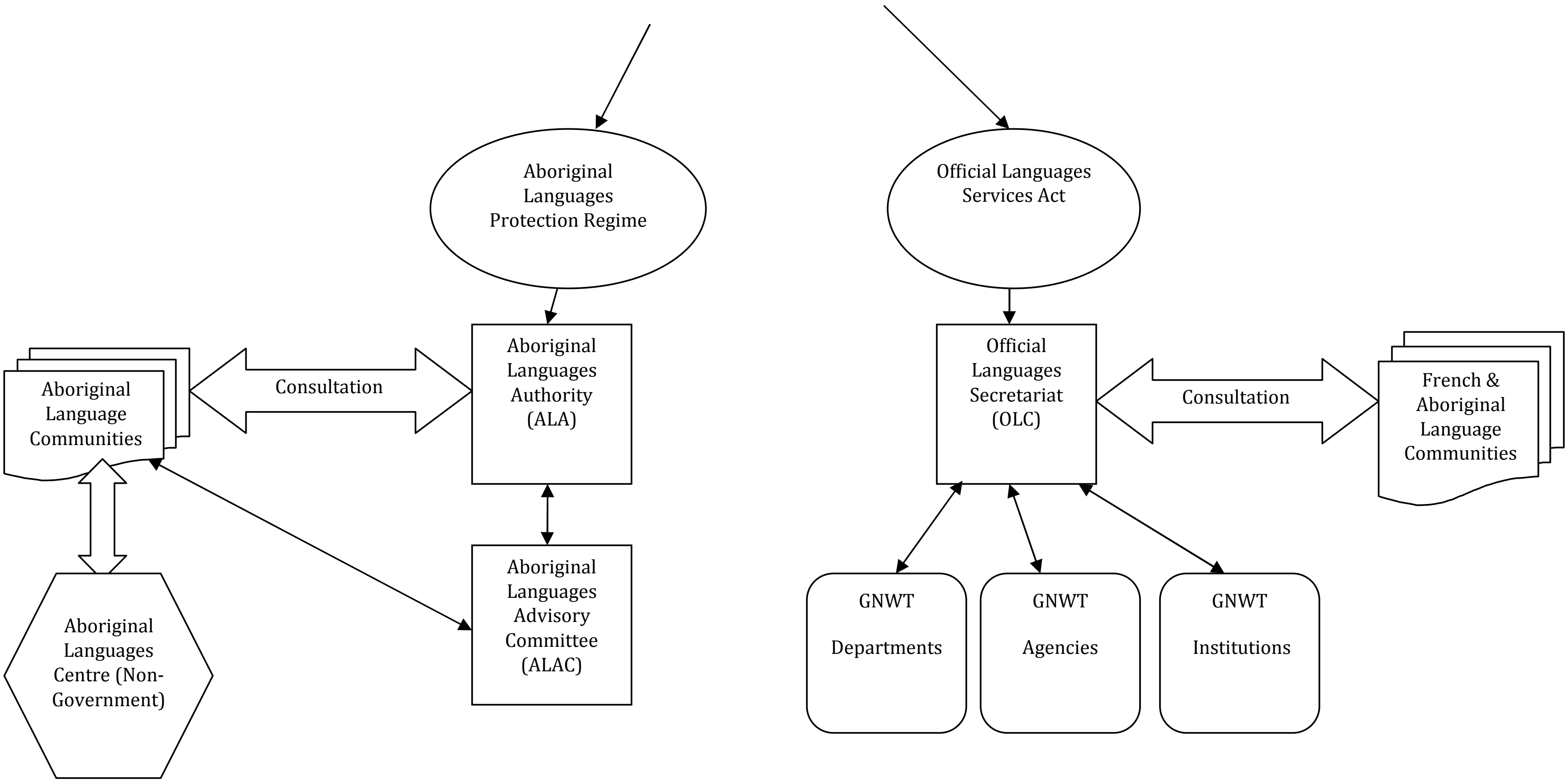
Aboriginal Languages Protection Regime
Official Languages Services Act
Aboriginal Language Communities
Consultation
Aboriginal Languages Authority (ALA)
Official Languages Secretariat (OLC)
Consultation
French & Aboriginal Language Communities
Aboriginal Languages Centre (Non-Government)
Aboriginal Languages Advisory Committee (ALAC)
GNWT Departments
GNWT Agencies
GNWT Institutions